

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 l.
HIRDETESEK:
4-hasábos péld. sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.
Rydtér péld. sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. m.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:

STAUBER JÓZSEF

Szombat, május 27.

Mai számunk főbb közleményei:

- Klerikális vita a képviselőházban.
- A zavarosban halásznak...
- Aleptalanul megvádolt tanító-pár.
- A pécskai iskola tizenhét halottja.
- Huszonnégy millió korona magyar bányákra.
- Beteg a király?
- Bánffy Dezső báró temetése
- Összekaptak a Kossuth-pártban.
- Bánffy politikai végrendelete.

A véderő reform és az ellenzék.

Arad, május 26.

Még ha az ellenzék nem is szenvedne egy megvert sereg elcsüggedtségének, hitel vesztettségének, a kölcsönös vadaskodásának, és az egymás közti marakodásának összes betegségeiben, hanem ha szét szórt gerilla csapatok helyett mint egységes tábor vonulhatna harcra a katonai javaslatok ellen: még abban az esetben sem lehetne a kormánynak és a mögötte álló nagy többségnek győzelmét kétségesnek tartani, és pedig nem csupán a kedvező pozíciók stratégiai előnyei miatt, hanem főként ama nagy nemzeti és közgazdasági érdekeknek fogva, melyek a nemzetre nézve a katonai javaslatok gyors elintézését nemcsak kikerülhetetlenné, hanem kívánatossá is teszik.

Mert bármilyen és bármennyi kifogást eszeljen is ki a napban is fol-

tot látó, a kákán is csomót kereső ellenzéki akadékoskodás, a véderő reformtól senki el nem vitathatja, hogy az a jelenlegi három éves szolgálat helyett a két éves szolgálatot hozza a népnek; s a katonai perrendtartás reformjától senki el nem vitathatja, hogy az a jelenlegi elavult és teljesen német biráskodás helyett megvalósítja és életbe lépteti a territoriális szét választást, ez által egy katonai vonatkozású területen érvényre emeli a külön magyar államiséget, ennek megfelelően érvényesíti és a katonai judikaturába is bele viszi a magyar állam igazságtügyi souverainitását. Beszélhetnek akármit, összehordhatnak hetet havat az ellenzéki rabulisták és kötéláncosok, azt a köztudatot meg nem ingathatják, hogy ha az ellenzéknek sikerülne megakadályozni a most előterjesztett katonai javaslatok életbe léptetését, — mindazokat a közgazdasági és nyelvi vívmányokat, melyek azokban foglaltatnak, másodsor nem lehetne sem ilyen alakban, sem ilyen kiterjedésben a törvényhozások elé terjeszteni, nemcsak ennek a kormánynak, hanem semmiféle más kormánynak sem.

Ez a köztudat oly erős és oly általános, hogy az ellenzéknek, még ha sokkal különb állapotban lenne is, mint amilyenben ma van, — minden ostroma és mesterkedése, kell hogy visszafelé süljön.

De, hogy már előre is mosolyogva nézhesük az ellenzék látható előkészületeit és vár-

ható erőlködéseit, vegyük szemügyre az ellenzék helyzetét és erőképességét úgy, amint az a valóságban létezik és ezeken felül vegyük számításba még azokat a tényezőket is, melyek ha bevallottan nem is ellenzékiek, de akiket esetleg az ellenzéki álláspont magával sodorhat.

Kezdjük először is az ellenzéki pártok közt a legnagyobb, a Kossuth Ferenc és az Apponyi Albert gróf vezérlete alatt álló függetlenségi pártot. Ugy Kossuth mint Apponyi maguk is több évig voltak miniszterek, s ha igaz is, hogy az ellenzéki politikusokból lett miniszterek el szokták felejteni amit az ellenzéken hirdettek, ép oly igaz, hogy a miniszterekből lett ellenzéki vezérek el szokták felejteni, amit miniszter korukban láttak, tapasztaltak és tanultak. De ez utóbbiak, akármilyen rikordot tudjanak is elérni a felejtésben, azt az egyet még sem felejtetik el, amit magyar miniszter korukban a katonai kérdések terén láttak és tapasztaltak. Ezeknek tehát a régi illúziókat, melyek nélkül szélső ellenzéki politikát folytatni nem lehet, — többé semmiféle adhatja vissza. Igaz, hogy Kossuth Ferencben meg van a hajlam és talán a leleményesség is, hogy a saját miniszteri tapasztalásaival szemben is kibúvó ürügyeket keressen és találjon, de mindezeket ellensúlyozza nála egy vis major, az ő gyakran vissza tért súlyos betegsége, mely őt a parlamenti harcok folytonosságában megakadályozza.

Ezuttal is úgy áll a dolog, hogy Kossuthnak még június, de legkésőbb júliusban hosszabb kurára Wiesbadenbe kell mennie, tehát ez idő alatt, bármi történjék is, távol kell lennie a parlamenttől és vissza kell vonulnia a politikai izgalmtól.

Rózsanyilás.

Irtá: Szalay Fruzina.

Cigalében nyílnak a rózsák.

Piros, hamvas rózsák nyílnak, sűrű ágak hajolnak össze s mindegyik be van hintve virággal. Virágos az út, a vakitón napfényes ut és illatos a reá hulló bársonyos rózsalevelektől. Rózsá, rózsá, rózsá mindenütt: babérbokrok tövében, merev szürke agavék mellett, rozmaringok árnyékában, olajfák alatt s a forró nap sárgás kőfalakra is rózsák hajolnak; fehér, bágyadt, álmodozó rózsák.

A szép Catina lustán dülleszkedik az ajtóban. Ott áll naphosszat füzetlen, karcsu derekával, aranybarna nyakával, dologtalan, lecsüggő karjaival, teljes, pompás téltlenségben. Olykor, ha még a nap vetette izzó fényét a partra s a cigalei hegyoldal reggeli árnyékában nyugszik, meg-megigazítja az apja kitergetett, neáves hálóját, ennyi az egész. Azután ismét ott áldogál örökös semmittevésben s melegszerű bársonyos area úgy hajol a ház falára: akár egy szépséges, magányos rózsá. Világos, átlátszó szemei felett alig rebbennek meg a nagy sötét pillák s álmos tekintete elrévedez a tengeren. A tenger csupa kékség, ezüst és ragyogás. Gyémántszikrák kelnek a vizen, a hullámok lassan hintázva, hajlongva simulnak a partig, néha hirtelen csobbanással felszökken a hab a fekete sziklára, aztán édesen, puhán hull vissza a

napsugaras vízbe s lenn játszik, csillan a sima, nedves kavicsok felett

A leány nem nézi a tengert, nem néz semmit, csak belebámul a levegőbe, a melegbe, a messzeségbe. Sohasemm hagyta volt még el e szigetet s úgy tartozik ide, mint akár az olajfák, a rozmaringok, a fenyők, a forróságtól szikkadt parti fű, s a napsugarak szöke szeretői: a hangos szöcskék, az énekes „cigalék.”

Vasáreap délelőttöként az egész környék népe ott megy a félkörben kanyaruló cigalei úton. Fenhargon imádkozva mennek Madonna Annunziatához. Az asszonyoknak sokszor ki van a szemük sírva, — a lányoké is, mind egyiknek van valakije künn a tengeren: kinek az apja, kinek az ura, kinek a mátkája. Csak Catina megy hallgatva közöttük.

Fenn a napfényben áll Mária kápolnája s lenn a tépett szirteknél zug a tenger. Nem az a kék selymes víz, nem az a gyémántos mosolygás ez már, mint a cigalei öbölben; nagy, hatalmas hullámok jönnek szilaj rohanással s robogva, dörögve csapódnak a sziklaparthoz. Tajtékos fehér hab verődik fel a sötét szirtekre s ezer szikrázó gyöngy-cseppet szór a magasra fel a levegőbe, fel egészen a Catina hamvas arcáig! És erős, hatalmas levegő száll velök és csodálatos hang: a nagy, szabad, nyílt tenger levegője, a végtelen tenger felséges hangja... Erre már járnak a nagy hajók, az óriás vitorlájuak. — Erre ment el egy valamikor régen! Akkor az

egyszer kigyulladt a Catina álmos szeme, valószínűleg nagy sóvárgástól. Szárgult a hullám, csapkodott a víz, kitért szárnyu boldog sirályok keringtek a hosszú barázda felett a hajó nyomában és a hajó csak ment, ment, amíg végre elveszett a láthatáron.

Két hete mult akhór, hogy az „Estrella” kikötött Lussinnál, nagy bóra dühöngött, a gépen valami baj esett, azt kellett kijavítani. Az „Estrella” addig horgonyzott a hajógyár előtt s a légénysége végig járta, táncolta, itta Lussin minden osteriáját. Egy közülök sokat kijárt Cigaléba is... Szép, deli legény volt, fekete szeme ragyogott, piros szája nevetett, úgy, hogy a fehér fogai kivillogtak s Catinának is nevetni kellett vele, valahányszor ránézett. Nevetni, de meg dalolni és ujjongani szeretett volna, valahányszor Tonio napról-napra kijött s Catina már messziről megismerte hangját, hogy tudott az dalolni! S mennyi szépet tudott mesélni a tengeri utakról, meg Velencéről, az ő hazájáról. És beszélt mást is, bolondos édes dolgokat, hogy ő nem megy el egyedül, de elviszi magával az ő kis Catináját. Ugy mondta „kis Catina.” Bizony, akkor még az is volt, alig volt tizenégy éves.

Aztán a két het csak elröpült a gőzhajó gépje elkészült és Tonio eljött bucsuzni. Catina elkíserte egész a velopini partig. Esteledett már. Mély árnyékban feküdt az út, halvány volt a tenger s a Tonio csónakja lassan hibálgat rajta. Lussinból átlátszott az „Estrella” fény utólagával s nagy fekete kürtőjével.

Kossuthot ez idő alatt csak Apponyi helyettesítheti. De Apponyi senki előtt sem csinál titkot abból, hogy azokat a tapasztalásokat, melyeket — főként a katonai kérdésekben — mint miniszter tett, nem képes elfelejteni. Apponyi erélye és szívóssága, a katonai követelések terén husz éven át törhetetlen volt, mert husz éven át a kisebbséghez tartozott. Ezzel, agitációival, érveivel és páratlan szónoki tehetségeivel oly hatást tudott gyakorolni az országra, hogy az ő politikai irányának a nemzet többséget adott. És mint miniszter, egy parlamenti többséggel a háta mögött, éppen úgy nem tudott keresztül vinni semmit, mint ellenzéki kisebbség korában. Apponyinak tehát ma nincs lelkiismerete ahhoz, hogy katonai kérdésekben egy új nemzeti ellenállásba menjen bele. Apponyi tehát semmiféle obstrukcióba nem fog bele menni. S nélküle természetesen azok sem, akik az ő szavára hallgatnak a függetlenségi párton.

A Kossuth-Apponyi vezérlete alatt álló függetlenségi párton tehát találkozhatnak talán egyesek, akik kirughatnak a hámból, de hogy maga a párt, a maga egészében nemcsak obstrukcióba nem fog belemenni, hanem el fogja ítélni azt, — azt egészen biztosra lehet venni.

Ami a Justh Gyula vezérlete alatt álló függetlenségi pártot illeti, ez ki mondta ugyan a *junktumot* a véderő reform és az általános egyenlő és titkos szavazaton alapuló választói reform között, és szövetségre is lépett a nemzetközi szociáldemokrata párttal, mely mint szövetséges társ elvárja a Justh-párttól az obstrukciót, — de hogy ez a párt a maga egészében, vagy még két harmad részében is kapható és fegyelmezhető lesz-e arra, hogy parlamenti taktikáját a nemzetközi szociáldemokraták akarata és izlése szerint intézze? — ez nagyon kétséges.

Bizonyos azonban, hogy a Justh-pártban, éppen a nemzetköziesekkel való szövetkezés miatt, a benső bomlási folyamat éppenséggel nincs befejezve; és bizonyos, hogy a Justh-párti magyar választókerületek hangulata éppenséggel nem kedvező a szociálistákkal kötött szövetség további fentartására nézve. És éppen ezek a körülmények kényszerítették a Justh-párti sajtót arra, hogy az ellenzéki pártok „együtt mű-

ködését” kérje a katonai javaslatok ellen, ami már magában véve is letérés arról az utról, melyen a Justh-párt megindult. Mert vagy van *junktum* a választói reformmal, és szövetkezés a szociálistákkal, vagy nincsen. Ha *junktum* és szövetség van, akkor ennek semmi köze ahhoz, hogy mit tartalmaznak a katonai javaslatok. Akkor: obstrukció sans frase! És akkor nincs szükség „együtt működésre.”

Ha pedig a Justh-párt mégis együtt működést kér és ajánl fel a maga részéről, a katonai javaslatok ellen, szakszerű katonai szempontok és nemzeti követelések alapján, akkor mire kell a *junktum* a választói reformmal?

Mindezekből kiviláglik, hogy a Justh-párt állásfoglalása beteg, s épp ezért ingadozó. Tehát sem nem komoly, sem nem veszedelmes.

Itt van még a maroknyi néppárt, melynek minden vezére és alvezére aulikus tehát óvakodik attól, hogy magát a katonai kérdések terén kompromittálja. De hogy a néppárt a maga kisdéd játékaira nézve hasznát akar huzni a véderő vitából, az bizonyos, és hogy tehát, ahogy csak tudja, nehezíteni fogja a kormány helyzetét, az is valószínű. — És nem lehet csupán véletlenségnek tartani, hogy a néppárt egyik vezére Molnár apát, éppen a véderő javaslatok beterjesztése előtti napon tett parlamenti indítványt a kath. autonomia ügyében. Miután azonban köztudomású, hogy a kormány programjában benne van a kath. autonomia megvalósítása, tehát a néppárt magatartásában, a véderőjavaslatokkal szemben semmiféle nagyobb bajtól nem lehet tartani.

Hátha vannak még a párton kívüliek, úgy a 67-esek, mint a 48-asok.

A 67-es párton kívüliekről tudjuk, hogy azokat semmi egyéb nem választja el a kormánytól, csak az az egy körülmény, hogy Andrassy gróf nem lépett be a nemzeti munkapártba. De a 67-es párton kívüliek közt is éppen a legkiválóbbak és a legnagyobb nevéek azok, akiket talán még ez a körülmény sem tarthat vissza attól, hogy a véderő javaslatok érdekében már legközelebb be ne lépjenek a nemzeti munkapártba.

Ami pedig magát Andrassy Gyula grófot

vesse visszatértéért, de ha éjjelenként nagyon füttyönget és zug a házuk körül a maestrale, vagy elnézi a nagy hullámokat, melyek onnan jönnek a szabad, nyílt tengerről, akkor feltűnik előtte két nagy fekete szem, egy piros nevető száj s valahonnan mintha hallaná: „Vissza jövök érted, Catina, Catina kedves!...” És Madonna Annuziata szemei mélyre látnak, belátnak a lényiszivekbe s ő ért és hall sok mindent, mi öntudatlan, némán eltakarva, eltemetve, szív legmélyén van.

Cigaléban nyílnak a rózsák. Nagy, bársonyos, melegszínű rózsák, selyemszirmu fehér hajolnak a forró kőfalakra. Rózsa, rózsá, rózsá mindenütt: s a levegőben rózsaszállat, a parton rózsalevelek s a szép Catina ott áll és a feje felé lehajlik, mint egy gyönyörű magányos nyíló rózsá.

És rózsákat hint az alkonyat is; a sziklákra, partokra s a vízre, a selymes tündöklő, kék tengervízre. Énekelnek a habok, suttognak a rozmarinok, halkán felel rá az olajfa meg az örökzöld, zengenek az olajfa meg az örökzöld, zengenek a fenyők s mosolyognak a mirtusok, a fényes levelű zöld mirtusok.

És a fehér Lussin felé, az alkonyi fényben, a kék vizen át közeledik egy szép karcu hajó. Biboros sugarak koszorúzzák árbocait, nyomában fényes ezüst barázdák áll a hajó fedélzetén; nagy, lángoló, fekete a szeme, piros a szája s ragyogó szemével, mintha ezer szerelmes csókot küldene, úgy néz-néz a lemenő nap felé.

A nap éppen ott megy le Cigalé felett.

illeti, aki a magyar századnyelv miatt vált meg belügyi tárcájától, s kötelezve érzi magát, hogy ezt az álláspontját a kormány javaslataival szemben is fentartsa, de: *c' est tout*. És ha a véderő javaslatok törvényekké lesznek, ezzel az utolsó válaszfal is le fog dőlni, mely utjába áll annak, hogy Andrassy Gyula gróf is véget vessen párton kívüli állásának. A 48-as pártonkívüliekről pedig elég annyit mondani, hogy álláspontukból folyólag inkább lehet az ő állandó távollétükre következtetni, mint arra, hogy ők éppen obstrukciós hajlamaiknál fogva lettek — „párton kívüliek.”

Nagyban és egészben így áll az ellenzéki pártok „hangulata”, ami más szavakkal azt jelenti, amit minden ellenzéki párt keserűen érez és konstataálni kénytelen, hogy: „az országban nincs ellenzéki hangulat.”

Azt is mondják az ellenzéki vezetők: az ország nemcsak hogy alszik, hanem hortyog.

De éppen ez az az erősítő és gyógyító álm, amire a nemzetnek tíz évi sorvasztó erő pazarlás után szüksége van.

Klerikális vita a képviselőházban.

— Viharos ülés. —

Távirati tudósítás.

Budapest, május 26.

A képviselőház ma folytatta a vallás és közoktatásügyi költségvetés tárgyalását. Az ellenzék részéről Kelemen Samu, a munkapárttól Mártonffy Márton és Kozma Andor szólalt ma föl. Nagyobb érdeklődéssel Kelemen beszédét hallgatták, aki a kongregációk dolgával foglalkozott, működésüket ismertette és kritizálta.

A mai ülést negyedtizenegy óra után nyitotta meg Berzeviczy Albert elnök. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után az elnök bejelenti, hogy Bánffy Dezső báró temetése ma délután három órakor lesz, erre való tekintettel javasolja, hogy a Ház tanácskozását délután egy órakor szakítsa félbe. (Helyeslés.)

Bemutatja az elnök Henry Brisson-nak, a francia kamara elnökének táviratát, amelyet hozzá intézett. A köszönő távirat így szól:

Van szerencsém Excellenciádnak legbensőbb köszönetemet kifejezni azon lelkes rokonszenvennyilvánításért, melyet a magyar királyság képviselőháza kifejezni kegyeskedett. Kérem elnök urat, hogy a magyar képviselőháznak a francia kamara hálás, meleg köszönetét tudtára adni méltóztassék. Páris, május 23-án. Brisson.

A Ház tudomásul veszi Brisson táviratát. Az elnök bemutatja ezután özvegy Hieronymi Károlyné levelét, melyben hálás köszönetét fejezi ki a férje elhunyt alkalmából tanúsított részvétért. Napirend szerint a vallás- és közoktatásügyi tárca költségvetésének tárgyalása következett.

Mártonffy Márton: Első sorban az iskolák vezetésével foglalkozik és ismerteti a magyar iskolaügy utolsó hat évtizedének történetét. A nemzetiségi kérdésről sokat lehetne beszélni a kultúra és az iskola szempontjából. A tótoknak iskolát és munkát kell adni s akkor ne féltsük tőlük a magyar állameszmét. Ugy hiszi, a legégetőbb kérdés az oláh nemzetiségi kérdés. Az izgatókat csak az iskola tudja kipusztítani, ez teszi majd lehetetlenné az agitátorokat is. A leánynevelés ügyét ajánlja a miniszter figyelmébe. Elfogadja a költségvetést.

— Látod — mondta Tonio — az ott a mi hajónk, ha holnap délelőtt kimégysz Madonna Annuziatahoz, megláthatod, arra megyünk el. És most Isten veled Catinám! — S Tonio egyszerre lehajolt hozzá, két karjával átölelte és összecsókolta rózsaszínű arcát, barna haját, világos szemeit. — Eljövök én érted. Catinám, Catina kedves! — kiáltotta és ezután beugrott a csolnakba, de Catina már nem látta, hogyan evezett tova, Catina oda dült a kőfalhoz és sirt-sirt keservesen, szívszakadva, míg végre az öreg koldusasszony, aki mindig ott ül az ut sarkán, rázogatni kezdte a vállát. „No, ne sirj már úgy, kis Catina, majd elfeleded, mire férjhez mégysz.”

Másnap délelőtt Catina ott állt a Madonna Annuziátánál. Lenn a szirteknél forrt és habzott a víz, nagy, üde hullámok csapkodtak fel a zöld mélyből, aranyfény omlott el a tengeren és a zöld hullámok s az arany között esodálatos lila színek hintáztak. Könnyű friss szél hordta a parti füvek erős, kesernyészagát s tulnan Lussinból erős kürtölés hangzott: az „Estrella” jelezte indulását. Catina leszókött, le egészen a vízbehajló, laposra mosott fekete szikláig s onnan nézte, előre hajólva, mint tűnik fel a hajó s mint távozik messzebb, mind messzebb, napsugaras árbo-cával, — már csak egy kicsiny folt a lát-határ peremén, aztán az sem... vége, eltűnt.

Ha Catina letérdelt a kápolnában, Madonna Annuziata aranyglóriás fehér alakja előtt, nem imádkozik úgy, mint a többiek, távol levő ked-

Kelemen Samu: Mindenekelőtt konstataja, hogy Zichy kultuszminiszter beszédét, amelyet a tárca tárgyalása kezdetén mondott, a néppárt kitörő örömmel fogadta, annyira, hogy Tisza Istán gróf szükségesnek látta leboosítani a liberális mentőcsónakját s följánlott egy mentőövet a miniszternek. Nem ártott volna, ha abból a miniszteri beszédből némely olyan dolog hiányzott volna, ami benn volt.

Polónyi Géza: Például a keresztény szó!

Kelemen Samu: Azt én fogom meghatározni és beszédemhez Polónyinak prokurát nem adok! (Helyeslés.) A miniszter beszédéből viszont sok olyan hiányzott, aminek benne kellett volna lenni. Foglalkozik a miniszter beszédének egyes programjával, amelyek átlépték a szoroson vett kulturprogramot s inkább tekinthető általános kormányzati programnak és pedig keresztényszocialista programnak. Vajjon a miniszterelnök, aki liberális programot adott, egyetért-e a kultuszminiszter törekvéseivel? Kérdezi Zichyt, hogy tulajdonképpen mi az ő programja: Deák Ferenc liberális programja, vagy a keresztényszocialista program?

Felkiáltás a néppárton: Semmiesetre se a Kelemen programja!

Kelemen Samu: A miniszter összehavarta a kultúra kérdését a vallás dogmaival, a kultúra fejlődését pedig nem lehet valamely pozitív hit dogmáihoz kötni. Meglátszott Zichy beszédén, hogy valamikor Molnár apát volt a politikai guvernancia. (Tetszés.) A modern technikai felfedezéseknek semmi közük a valláshoz.

Polónyi Géza: Kolumbusz felfedezte Amerikát, pedig keresztény volt.

Kelemen Samu: Az egyházi irók fölfogása e tekintetben nagyon eltér egymástól. A miniszter beszéde különben alkalmas arra, hogy nyolcszáz ezer emberbe azt a hitet ébressze, mintha ki volnának rekesztve a magyar kultúrából. Pedig ha a zsidókat ki akarnák taszítani ebből a munkából, nagyon nagy hiba támadna a magyar kultúrának.

Lándzsát tör a szabad kutatás és a tudományos haladás eszméi mellett. A miniszter destruktív irányzatokról beszélt, holott nagyon nehéz meghatározni, hogy melyik a destruktív szellem. Hiszen a törvény előtti egyenlőséget, a lelkiismereti- és gondolat szabadságot is destruktív irányzatnak tartották a maguk idejében. A bécsi egyetemen is merényletet követtek el a szabadkutatás ellen. Utal a Wahrmond-ügyre. Ha Zichy destruktív irányzatot keres, különösebb fáradság nélkül feltalálhatja annak jelenségeit a maga közvetlen közelségében, a miniszteriuma V. ügyosztályában, amely annyira híressé lett. Szóló nem szabadkőműves, de nem is kongreganista és (Derűtség.) ezért madártávlatból nézi a dolgokat. Megállapítja, hogy a szabadkőművesség nem más, mint antiklerikális kongregáció, a kongregáció pedig klerikális szabadkőművesség. (Zaj és derűtség.) A kettő között lényeges különbség az, hogy a szabadkőművesek belügyminiszterileg láttamoztatják alapszabályaikat, a kongregációk egyesülete ezt fölöslegesnek tartja. Nem szándékozik szenzációs leleplezéseket tenni.

Rakovszky István: Sakterozni szabad?

Kelemen Samu: Ugy tartja, hogy a magyar parlament nem politikai mozgósítókör és ezek a kérdések sokkal égetőbb sebei a magyar közéletnek, semhogy azokhoz szenzációt keverő kezekkel szabadna nyulni. (Helyeslés.) A kultuszminiszter is, Molnár János is azt mondta, hogy a kongregáció nem más, mint pietisztikus intézmény. Kimutatja, hogy a minisztert e ponton alaposan félrevezették. A Mária-kongregáció saját kiadványát idézi; még

pedig abból Bus Jakab jezsuita szerzetesnek egyik cikkét, amelyben a kongregációkról elmélkedve, Bus Jakab azt mondja, hogy céljuk az egyház számára világi vezérkart nevelni. A pietizmus és az ecclesia militans két egészen különböző dolog. A kongregációk számára szolgáló kalauz 267. és 268. oldalán ezt mondja Bus Jakab:

A Jézus Társasága nem járt egyedül az ő diadalutján, mindenütt ott találjuk mellette harcos gyermekét, a kongregációt. Ez ott született a harctéren...

Ez a szervezet igazán harcias, egészen katonai. Van egy előkészítő tanfolyama, amelyet hadapródiskolának hívnak, aztán jönnek a tagok, akik a levették seregét alkotják, s ezeken fölül állanak a pártoló tagok, vagy fővédők, akik a levettek seregének hadurai. Az összes kongregációk egy közös szervezetben futnak össze. Ez a magasabb fokú egység a Prima primaria, vagyis a Jézus-társaság római kollegiumában alapított főkongregáció. Ennek aztán vannak alapszabályai is, amelyeket egy kongregációs atya alkotott meg, de erről a belügyminiszternek nincs tudomása. Bemutatja az ifjúság számára mintául kiadott A kongregáció virága című könyvet, amely egy Brabaries Péter nevezetű ifjúról szól s amely könyvet a pécsi egyházmegye hagyott jóvá. A könyvből citálja ezt a részt:

Brabaries Péter előjáróiban éppen nem az embert tekintette, hanem Istent, aki helyettesei által nyilvánítja ki nekünk legszentebb akaratát.

Ez a gondolkodásmód Brabaries egyik barátját etre a nyilatkozatra bírta:

— Azt vélem, ha valamelyik előjáró azt mondta volna, hogy a hó fekete, Brabaries inkább hozzájárult volna e véleményhez, sem hogy egy szóval is ellenezte volna. (Élénk derűtség a szélsőbaloldalon. Mozgás balfelől.) Brabaries azt is mondja könyvében, hogy inkább meghal, mintsem a szent tisztaságot megsértse. (Mozgás balfelől.) Ez a testi, érzelmi életre vonatkozik. Ezek után nem is lehet csodálkozni azon, hogy ez a szerencsétlen ifjú, aki ugyancsak le van írva a könyvben, huszonöt éves korában tüdővészben meghalt. (Nagy derűtség.)

Felkiáltások: De nem a tiszta élet miatt!

Kelemen Samu: Helyteleníti, hogy az ifjúságot már korán hozzászoktatják a felekezeti és osztályellentétek szelleméhez.

Felkiáltások a néppárton: Hát a protestáns iskolákban nem így van?

Kelemen Samu: Valláskülönbség nélkül helyteleníti az ilyen ifjúsági egyesületeket, a Mária-kongregációt épp úgy, mint a Bethlenkört és a Galilei-kört. Nem tesz kivételt. Azzal a szellemmel és azzal az irányzattal, amely most a maga sötét odújából támadásra indult a haladás ellen, a liberális gondolkodásu embereknek pártkülönbség nélkül egyesülni kell. (Itt Kovácsy Kálmán és Sággy Gyula Kossuthpárti képviselők közt affér támadt. Erről lapunk más helyén szólunk.) A liberális gondolkodás ha kell, ököllel verje vissza a reakciót, mely a vallási gyűlölet jegyében még jobban meg akarja bontani az amúgy is széttagolt magyar társadalmat. A költségvetést nem fogadja el. (Élénk tetszés és helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Kozma Andor: Szerinte a klerikalizmus és a liberalizmus harcát mesterségesen élesztik, de ő nem fél a veszedelemtől. A hagyományos történelmi liberális alapján áll és teljesen osztja Kelemennek a klerikalizmusról mondott szavait és kitünő fejtegetéseit. A közoktatási tárca keretében szükségesnek tartja, hogy a nemzetiségi vidékeken minél több állami középiskola legyen. Szaporítani kell a főiskolák szá-

mát, mert az elemi oktatás nem kultúra még, az csak utalvány a kultúrára. Helyesli a harmadik egyetem felállítását. A költségvetést elfogadja.

Elnök: A vitát félbeszakítja és háromnegyed egy órakor az ülést bezárja.

Beteg a király?

— (Délvidékre készül.) —

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Gödöllő, május 26.

A király elutazásakor nem automobilon vagy kocsin megy Budapestre, hanem már Gödöllőn beül az udvari *különvonatba* és a nélkül, hogy *Budapestben megállapodnék, folytatja útját Bécsig.* Penzingből előbb Schönbrunnba megy és az időjárástól fog függni, mikor kezdi meg lainzi tartózkodását. Az előkészületek és a berendezések, a melyeket a király tartózkodása a Hermes-villában szükségessé fog tenni, körülbelül tíz-tizennégy napig fognak eltartani és ha az időjárás addig kedvezőbbre fordul, akkor a király *junius közepe táján fog Lainzba átköltözni.*

Ugy tervezik, hogy a király úgy a schönbrunni, mint a lainzi kastélyban tartózkodhassék és pedig rossz időben Schönbrunnban, ahol minden időjárásra megtették a szükséges intézkedéseket, szép időjárás esetében pedig állandóan a Hermes-villában fog maradni. A két kastély oly közel van egymáshoz, hogy a király könnyen és minden erőfeszítés nélkül eljuthat az egyikből a másikba. A király Lainzban zavartalanul üdülhet s a közönség kíváncsisága ellen meg lesz védelmezve. A főudvarmesteri hivatal a király lainzi tartózkodásának egész ideje alatt senkinek sem fog belépőjegyét adni. A király csak kisebb kísérettel fog a Hermes-villában lakni. Paar gróf főhadsegéden és a szolgálatra rendelt szárnysegéden kívül *Kerzdr.* udvari orvos is ott fog lakni. A lakóhelyiségek beosztását már megkezdték s a király számára saját kíváncságra csak kevés szobát fognak berendezni.

Ő felsége nem fog semmiféle reprezentáló kötelességet teljesíteni, senkit sem fog fogadni és még a minisztereknek és udvari méltóságoknak politikai okokból szükséges megjelenését is korlátozni fogják. Eddig az volt a szokás, hogy *Montenuovo* herceg főudvarmester és *Schiessl* lovag kabinetigazgató naponként megjelentek a királynál előterjesztésük végett s ezenkívül Paar gróf főhadsegéd is naponként elment hozzá, hogy jelentését megtegyje. Ezentúl az orvosok sürgős kíváncságra ezeket a fogadásokat is meg fogják szorítani, *a személyes jelentések abban maradnak s az illetők helyettük írott jelentéseket fognak tenni,* hogy a király ne legyen kénytelen sokat beszélni. *Ő felségének egyáltalában egy ideig föltétlenül kimélnie kell magát s ezért elmarad pünkösdre tervezett walseei utazása is.*

Eddig az volt a terv, hogy a király jelen lesz unokájának, Hedvig királyi hercegnőnek, Mária Valéria királyi leányának bérnáló ünnepén. Minthogy Mária Valéria királyi hercegnő örvendetes családi eseménynek néz elébe, a királyi hercegnő nem hagyhatja el Walseet s ezért a bérnálás az idén egészen elmarad. Az sem bizonyos még, vajjon a király junius végén elmegy-e Ischlbe. Ez is sok körülménytől függ; ha a nyár oly hideg és nedves lesz, mint a tavalyi volt, akkor ő felsége az idén *le fog mondani ischli tartózkodásáról* és az orvosok tanácsára egészségének helyreállítása végett valamely délvidéki helyre, *Arkóba* vagy *Miramare-kastélyba* fog menni. Erről sem történt még döntés. Egészen bizonyos azonban,

hogy ő felsége a magyarországi nagy hadgyakorlaton nem lesz jelen.

Ejjele jelentik Gödöllőről: A király ma délután kikocsizott négy lovas fogatán. Amint egy kis dombra fölment a kocsi, egy fa melől elügrött egy munkás külsejű férfi és kérvényt adott át a királynak. A felség a kérvényt zsebre tette. Az illető *Fazekas József* budapesti napszámos. volt csendőr, de iszákossága miatt elbocsátották állásából. A kérvényben újból való alkalmaztatását kéri.

Alaptalanul megvádolt tanító-pár.

— Mese a gyermekkinzásról. — Tárgyalás az aradi törvényszéken. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 26

Az aradi királyi törvényszék ma elégtételt nyújtott egy hónapok óta ártatlanul meghurcolt emberpárnak, *Sugár Vilmos* borosjenői tanítónak és a feleségének, *Mezei Karolin* tanítónének. Az volt a vád ellenük, hogy egy négy éves kis leányt *Avrám Klotildot*, *Sugár* elhalt nővérének gyermekét, akit örökbefogadás céljából vettek magukhoz hónapokon át kintartották, ütötték-verték, koplaltatták, az asztalhoz kötötték úgy, hogy a gyermek husz napon túl gyógyuló sérüléseket szenvedett. Ennek a vádnak alaptalansága ma beigazolódott. Kiderült, hogy *Sugárék* szinte szülői szeretettel bántak a kis leánnyal, aki engedetlen makacs rossz gyermek volt, azonkívül beteg hajlandósága is volt és erről akarták leszoktatni. Minthogy azonban nem sikerült, végül is 1910. július 30-án visszaadták a gyermeket édesapjának. A törvényszék *Sugár Vilmost* és nejét a tanulás alapján a súlyos testisértés büntetésnek vádjától felmentette.

A főtárgyaláson *Bittó József* ítéltáblai bíró elnökölt, szavazóbírák *Nagy József* és *Lukáchy Miklós* voltak. A vádat *Eckenberger* ügyész képviselte, *Sugárékat* *Krenner Zoltán* dr. védte.

(A vádlottak.)

Sugár Vilmos, akit elsőnek halgatott ki a bíróság, részletesen elmondta az egész tényállást. Nővére 1909-ben meghalt és három kiskorú gyermeke maradt hátra. Az apjuk *Avrám János*, aki szegény ember, a gyermekmenhelyre akarta őket adni. Ők megszánták a gyerekeket és magukhoz vették a kis *Klotildot*, hogy örökbe fogadják. A leánya nem volt egészséges. Kanyarót, aztán szamarhurutot kapott, majd tüdőgyulladásban betegedett meg. Később megdöbbenve jöttek rá, hogy az alig négy éves gyermeknek beteges hajlamossága van. Rögtön szóltak *Csillag Ignác* dr. járási orvosnak, aki megvizsgálta a gyermeket és konstatació is a bajt. Azt ajánlotta nekik, hogy olyankor, amikor nincsenek otthon kössék hátra a gyermek kezeit, hogy ne bántassa magát. Minthogy a rakoncátlan makacs kis leánykára jó szóval nem lehetett hatni, olyankor, amikor ők az iskolában el voltak foglalva, követték az orvos utasítását. Egyébként szeretetteljesen bántak a leánnyal, hiszen örökbe akarták fogadni. A gyermek minden csekélységért sirt és ha csak egy rossz szót mondtak is neki, éktelen ordításba tört ki. Ez vezette félre *Miczifor Gyula* buziási ügyvédi irnokot is, aki 1910. nyarán, mikor Buziásra mentek üdülni, feljelentést tett ellenük az ottani főszolgabírósnál. A tárgyaláson azonban belátta panaszának alaptalanságát és visszavonta azt. A feljelentést szomszédai gyűlölködésének tulajdonítja. Nevetséges rágalom, mintha székhez kötötték

volna a gyermeket, vagy másféle kegyetlenkedést követtek volna el.

Sugár Vilmosné, szül. *Mezei Karola* ugyanazt vallotta.

(Az orvosok)

Csillag Ignác dr. borosjenői járási orvos igazolja *Sugár* állításait. A gyermeket többször megvizsgálta és konstatació is beteges hajlandóságát. Ez nem rendkívüli dolog, sőt csecsemők-nél is előfordul. Ő tanácsolta *Sugár*nak, hogy olyankor, mikor felügyelet nélkül van a gyermek, kössék le a kezeit. Az ő ajánlatára vitték el a gyermeket Buziásra. A gyermek soha semmiféle sérülés nyomát nem tapasztalta. A legnagyobb dicsérettel emlékezik meg *Sugárék* tanítói működéséről. Soha kifogás ellenük nem merült fel.

Bittó elnök: Hogy történhetett meg, hogy a biharmegyei kórházban, ahol szintén megvizsgálták a kisleányt, ennek a beteges hajlamosságának nem találtak nyomát.

Csillag dr.: A baj közben javulhatott, hiszen gyógykezelték, én is rendeltem brómot és vasat, ezenkívül a buziási fürdőnek is lehetett rá hatása.

Rosenwald Mór dr. buziási orvos azt vallja, hogy 1910. június 6-án keresték fel *Sugárék* őt a gyermekkel. Szintén tapasztalta a beteges hajlamosságot. Szintén azt tanácsolta, hogy kössék le a gyermek kezeit éjjelre. Sőt ajánlotta, hogy direkt e célra alkalmas kötöszeköt szerezzenek be. Ugyanakkor egy hasonló esete is volt. Az ő impressziója az, hogy *Sugárék* nagy szeretettel bántak a kis leánnyal.

Gerő Mór dr. beéli járásvorvos 1910. augusztus első felében az apa, *Avrám János*, kérésére megvizsgálta a gyermeket. Ugy találta, hogy rosszul néz ki. Kérésére azt mondták, hogy a nevelő szülők kintartották a leányt. Szamarhurutot és kisebb ütések nyomait konstatació. Erről bizonyítványt állított ki. Az ütések 8-10-14 nappal előtte keletkezettek.

Elnök: *Rosenwald* dr. nem vett észre sérülést. Ezt, hogy egyeztetheti össze.

Gerő dr.: Én észrevettem sérülést és úgy állítottam ki a bizonyítványt. Lehetséges, hogy július 30-ika után kapta a gyermek a sérülést. Határozottan nem emlékszik a vizsgálat napjára. A bizonyítványt szeptember 6-án állította ki. A gyermeket is megkérdezte, ez eleinte nem akart felelni, csak később az apja uszolására mondta, hogy a nevelő szülők ütötték.

(A tanúk)

Sztruhár Istvánné, a kisleány nagyanyja többször látta, hogy a gyermek kezét hátra kötötték kendővel. Azt, hogy verték volna, nem látta. Még júniusban egyszer észrevette, hogy véresre dagadt a kis *Klotild* arca. Neki a gyermek apja elpanaszolta, hogy az átvételkor össze-vissza volt törve a kis gyermek.

Avrám János a gyermek apja ezt tagadja. Igaz, hogy rosszul nézett ki a leány, de azt sohase állította, hogy megverték.

Kiderült, hogy *Sztruhárné* peres viszonyban van a vádlottakkal és évek óta haragszik rájuk. *Sugár* ki is tiltotta a házából, mert távollátukban ellenük uszította a gyereket.

Kassai Károly borosjenői segédjegyző nem látta, hogy kintartották vagy verték, azonban a gyermekesírás a szomszédházba, ahol ő lakott többször áthallatszott. *Baumann Lujza* ovónő kék foltokat látott a kis leányon, a gyermek panaszkodott, hogy *Sugárék* verik. Az ovóházban jól viselkedett.

Özv. Pinkusz Ernőné több ízben hallott éjjel kiáltást és gyermekesírást. Ő a szomszéd házban lakott. Látta egyszer, hogy a kertben *Sugárné* megrugdosta a gyereket. Verés nyo-

mát is látta rajta és azt, hogy a kezei hátra voltak kötve.

Sugár Vilmosné: A tanu gyűlésén bennünket, kijelentette, addig nem nyugszik míg meg nem foszt kenyerünkétől. Az igazgatóságnál is panaszt tett ellenünk és bosszúállással fenyegetet. — A tanu tagadja ezt.

Winklerek János díjnok is hallotta több ízben sirni a leánykát. Egy alkalommal mutatták neki a gyerek kezeit, melyen kék foltok voltak.

Özv. Drescher Ferencné azt vallja, hogy a gyerek teste össze-vissza volt verve. Hallotta sikoltozni:

— Jaj, ne adjanak oda az ördögnek! Megfullok, megfullok!

Özv. Kovács Józsefné azt vallja, hogy nagyon jól, emberségesen bántak *Sugárék* a gyerekekkel, mintha csak édes szülei lettek volna. A gyermek makacs, mérges volt, rögtön sirni kezdett. *Nagy Mária* tanítónő hat hétig lakott *Sugáréknál*, akik igen jól, emberségesen bántak vele. Ő is azt tapasztalta, hogy makrancos a gyermek. *Miczifor Gyula* buziási ügyvédi irnok Buziáson egy házban lakott a vádlottakkal. A kis gyermek többször sirt és panaszkodott, ebből azt következtették, hogy mostohán bántanak a kis gyerekekkel. Ő feljelentést tett ellene a buziási főszolgabírósnál, de később belátta, hogy tévedett és visszavonta a panaszt. *Nikolajevits Gyula* buziási szolgabíró *Miczifor* feljelentésének alaptalanságát igazolja.

(Az ítélet.)

Ezután befejezték a bizonyítási eljárást és a pörbeszédék hangzottak el. A bíróság fölmentette a vádlottakat. Az ítélet jogerős. *Krenner* védő kérte, hogy a pör iratait azonnal küldjék át a vármegye fegyelmi választmányához, hogy az már holnap visszahelyezhesse az alaptalanul megvádolt tanító-párt.

A zavarosban halásznak...

— A csabai politikai sáfárok. —

Távirati tudósítás.

Békéscsaba, május 26.

Csabán *Achim* halála óta zavaros állapotok dülnek. A képviselőválasztás hihetetlenül fölkorlácolta a kedélyeket. A zavarosban való halászás valóságos orgiát ül. Annyi jelölt neve röpköd a levegőben, hogy elejétől tőle a látóhatár és a szegény parasztok maguk se tudják, ki mellett foglaljanak állást.

Eddig két jelölt pártja sorakozik a június második választásra. A volt miniszter, *Kristóffy*, akit először jelölt a parasztpárt, a másik *Urszinyi János* dr. ügyvéd, aki párton kívüli függetlenségi programmal lépett föl. Ezzel akarja a csabai hatvanhetesek támogatását biztosítani. A tegnapi délután tartott jelölt értekezleten néhány százan vettek részt.

A legnagyobb zavar a parasztpártban van, amelyet *Achim* sirbadólte egészen szétbomlasztott. *Pollák Armand*, *Marton József* és még egy pár korifeus játszsza ki magát hangadóknak. Ezekről az urakról azonban a legfurcsább hírek keringenek Békéscsabán. Mikor *Pollákék* először utaztak Budapestre *Kristóffy*hoz, állítólag nyolevanezer koronát kértek tőle. *Kristóffy* kijelentette, hogy ez roppant összeg, ellenben választási költségre felajánlott — ahogy a fáma mondja — 11.000 koronát, amelyből 6000 koronát azonnal rendelkezésükre ad, 5000 koronát pedig a mandátum átvétele után. A küldöttség néhány vezére átvette a 6000 koronát és ahogy az utcára léptek, fölosztották maguk között. Csabára nem vittek haza zászlószegre valót sem. Ellenben elmentek *Szegheő Gábor* dr. budapesti ügyvédhez, neki is fölajánlották a mandátumot és tőle is átvettek 2000 koronát.

Most jön a dolog frisse. *Kristóffy*t, aki hatezer koronát adott, hálából mégis jelölték, *Szegheőt* azonban egészen cserbenhagyták. Még csak nem is jelölték. *Szegheő* tegnapi délután a

gyorsvonattal Csabára érkezett és a Nádor-kávéházban feleletre vonta a mandátum-sáfárokat. Ebből parázs verekedés lett, a vége azonban mégis csupa öröm volt és mámor. Szegheő a szállóban nagy vacsorát adott hivei tiszteletere és itt is kijelentette, hogy reflektál a csabai mandátumra és a legközelebbi napokban jelölteti magát. Maga a parasztpárt *Kristóffy* mellé áll és ma már ki is tüzték a zászlókat, amelyeket valószínűleg diadalra is visznek.

Bánffy Dezső báró temetése.

Távirati tudósítás.

Budapest, május 26.

Az élet zajának közepette a templom áhitatos csöndjében nyugszik egyszerű ravatalon *Bánffy Dezső* báró. Földi pályafutásának utolsó állomása a Kálvin-téri református templom, a hová ma délelőtt vitték el holttestét a bimbóutcai palotából.

Az ódon templom ott a város legforgalmasabb terén megilletődést kelt a belépőben nemes egyszerűségével mindig, de különösen most, a mikor az egyház és a közélet oly kiváló embere pihen meg utoljára hős homályában heves és fényes küzdelmek után.

A templom kapuja és elől az oszlopsor komoran sötétlik fekete lepellel leborítva, a kapuzárnyakon ott ékeskedik a *Bánffy* bárói család címere. Belépve, a templomhajó márványos pádimentumán sötét szőnyeg egészen végig, mintha egy óriás fekete keresztet fektettek volna le a padsorok közé. A fehér falak között fekete lepel fedi benn a bejáróval szemben a remekművű menyezetes prédikáló széket. Előtte áll az ur asztala, sötét bársonnyal leterítve s mindjárt itt van a katalak rajta a nehéz, de egyszerű ércokorsó, immáron lezárva.

Ez a nagy egyszerűség azért nem rideg, mert a gyász feketesége és a templom falainak fehér színe áhitatot kelto harmoniába olvad össze s a sok babér zöldje, meg a koszorúk virágjának, selyemszalagjának üde színei mintha vigasztalóan, enyhítően hatnának a szomorú környezetben.

Maga *Bánffy Dezső* báró kívánta úgy, hogy egyszerű legyen a temetése, de ha elmarad a külső dísz, a részvét megnyilatkozása imponans és megindítóvá teszi mégis. Délelőtt tíz óra óta, a mikor fekete szemfedős koporsóját elhelyezték a katalakon, a templom ajtaja előtt százakra menő nép állt s dél tájban, a mikor megnyiták az ajtókat, seregestől tódultak be a ravatalhoz leróni a kegyelet adóját.

Ott van a katalak az Ur asztala előtt. A koporsón a családtagok koszorui fehér szalaggal, az özvegyé ugyanilyenel, *Dóra* báróné asszonyé, mellettük *Kázmér* báróé, az elhunyt fiáé fekete, majd testvéreé *Ernő* báróé sárga-kék pántlikával. A katalak lépcsőit is beborítják a koszorúk, köztük van a kormányé, képviselőházié. Szeged városáé, az egyházi hatóságoké, hatalmas nemzetiszín pántlikával a *Lipótvárosi Kaszinóé* és egy babérkoszoru piros-fehér szalagján aranybetűs fölrással: Az ezredév miniszterelnökének — névtelen jegyzőé. Még több koszoru illatozik a ravatal körül, de a legtöbb künn van már a templom előtt a kocsikon, amelyre fölrakták őket.

A szertartás kezdetére, délután három óra már együtt volt a gyászolók óriás gyülekezete. A katalaktól jobbra, fekete karosszéken foglaltak helyet a király képviselője, *Pálffy* herceg udvarnagy, *Szépáry* József gróf, *József* királyi herceg főudvarmestere a királyi herceg részéről, majd jobbra és balra az Ur asztali székekben a kormány képviselői, a főrendiház, a

képviselőház deputációi, a református püspöki kar tagjai, az egyházfelügyelők, a vidéki küldöttségek vezetői. A templom hajóját is megtöltötte a notabilitások serege három órára. Künn óriási néptömeg.

A szertartás gyászistentisztelet keretében folyt le. A kóruson fölhangzott az orgonaszó s az összes jelenlévők fölállva énekelték a kilenvenedik zsoltárt: Te benned biztunk eleitől fogva...

A zsoltárt a karének követte. A gyászszertartást *Kenessey* Béla erdélyi református püspök végezte, a ki megindító beszéddel bucsuztatta el a szószékről *Bánffy* Bezső bárót.

Szavai után ismét fölzugott az orgona és a kar a tizenkilencedik dicséret harmadik bekezdését énekelte: Nincs már szívem félelmére Nézni sírom fenekére...

Ezután *Návay* Lajos a képviselőház alelnöke a Ház nevében bucsuztatta a halottat. Beszéde után a koporsót hat lovas hintóra tették és a menet megindult a temetőbe. Lovas rendőrök nyitották meg a menetet, majd négy gyászkocsi következett koszorúkkal megrakodva. A hatlovas gyászkocsi után, mely az ércokorsót vitte, a papság lépdelt, aztán a Ház tagjai, küldöttségek és végtelen sora a gyászolóknak. Öt órára járt az idő, mikor a menet kiérkezett a temetőbe. Itt *Haypál* Benő budai református lelkész imát mondott, aztán újabb bucsuztató beszédek következtek. *Wittmann* Ferenc szegedi pártelnök a szegedi párt nevében, *Ballai* Lajos miniszteri tanácsos a Lipótvárosi Kaszinó nevében, *Batthyányi* Tivadar gróf, a függetlenségi párt nevében, *Bókay* Árpád dr. pedig a választójogi liga és a Reform-Klub nevében beszéltek. Ezután a koporsót elhantolták.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Jegyző és ügyvédjelölt párba. Január 29-én kardpárba vitott az aradi honvédszárlaktanyában *Hatzelhoffer* Ferenc aradszentmártoni másodjegyző és ifj. *Keresztes* Gyula dr. ügyvédjelölt. A párbaiban *Hatzelhoffer* gyengén, *Keresztes* súlyosabban sebesült meg. Párviadal vétsége miatt ma vonta őket felelősségre az aradi kir. törvényszék. Elsőnek *Hatzelhoffer* hallgatták ki, aki következőleg beszélt el az affér lefolyását:

— A párba oka kávéházban történt összeszólalkozás. Én a jelzett éjszakán egy aradi kávéházban tartózkodtam, amikor egyszerre csak belépett a terembe *Keresztes* dr. — aki különben régi jó ismerősöm és volt osztálytársam — és így kiáltozott: „Aki itt van, azt én kidobom.” Én erre kimentem a kávéházból, gondoltam mire visszajövök, majd csak lecsillapul *Keresztes*. Amikor ismét bementem *Keresztes* újra provokáló hangon támadt rám, amiért én öt arcul vágtam. Körülbelül ugyanígy adta elő a tényállást *Keresztes* dr. is. A tanúk egybehangzó vallomása után a törvényszék három-három napi államfogházra ítélte a vádlottakat.

§ A megkönnyebült disznók. A múlt év őszén *Rácz* Péter bajnoki és *Kerekes* József kőbányai lakosok nagybömbnyiségű körülbelül 400 darab disznót vásároltak *Dobró Pál* és *József* aradi sertéskereskedőtől. A disznókat Aradon mérlegelték le és a vételárat az itteni súly szerint fizették. Mikor aztán odahaza újból megmérték a kocákat, nagy megrökönyödésükre mindegyik 12-14 kilóval kevesebb volt. Csakás büntette miatt feljelentést tettek *Dobróék* ellen azt állítva, hogy a kereskedők egy embert rejtettek el a hidmérlegben, aki a mérleg nyelvét úgy igazította, hogy az többet mu-

tatott. *Dobróék* ezt tagadásra vették és a súlykülönbséget részint a hosszú uttal magyarázták, amelyet a disznók megtettek, részint pedig azt állították, hogy a kocákat sároson mérték le, amely utközben lekopott róluk. A vádtanács elfogadta ezt a védekezést és a vádiratot elutasította. Az ügyész felfolyamodással élt, azonban a tábla ma hozzájárult a vádtanács végzéséhez.

Huszonnégy millió korona magyar bányákra.

— (Angolok Aradon.) —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 26.

Ugy látszik, hogy a külföldi tőke, habár lassan is, mégis csak kezd kedvet kapni a Magyarországon való vállalkozáshoz. Értesülésünk szerint ugyanis tegnap egy angol pénzeszoport Arad megye határában, *Brád* közelében, megvásárolt egy új bányaterületet, amelyben nagyarányu arany- és ezüstbánya üzemet szándékozik létesíteni.

Az új bánya *Baldovin*, *Ujbarest* és *Ribicsora* községek közelében fekszik. A bánya eddig *Engelstein* Jakab (*Kőrösbánya*) *Uimann* Ferenc (*Kolozsvár*) és *Luby* Gyula dr. (Budapest) kezében volt, míg az új bánya és más magyar bányák kiaknázására *Anglo Hungarian Gold Mining Company* néven 24 millió korona tőkével részvénytársaság alakult. A részvénytársaság megalakítását és a bánya megvételét egy magyar születésű jelenleg Londonban élő bányavállalkozó *Hoffmann* Sámuel hozta létre. *Hoffmann* már hónapok óta tárgyal a bányaterület tulajdonosaival, míg végre tegnap létrejött a szerződés. Az eddigi tulajdonosok a szerződésben megállapított fizetési feltételek mellett 396 ezer koronáért adták el a bányát. A létrejött szerződésben vevőként *Hoffmann* Sámuel szerepel s ő fizette le a megállapított vételárat is. A tulajdonjogot a részvénytársaságra csak a végleges megalakulás után fogja átruházni.

A szerződés megkötésénél *G. Hair* angol ügyvéd és az eladók megbízásából *Luby* Gyula dr. ügyvéd szerepelt. A részvénytársaság megbízásából *William R. Bishop* angol bányamérnök vizsgálta meg mint szakértő a bányákat. A szakértő az új bányát igen gazdagnak találta. Állítása szerint az új bányatelep aranyban és ezüstben gazdagabb, mint a brádi *Tizenkét* apostol bánya.

Az új bányarészvénytársaság igazgatói *T. P. W. Forrester* egy előkelő angol hajóstársaság vezérigazgatója, *Sir Robert Gardner* és *R. A. Gardner* dublini, illetve londoni pénzemberek.

Munkatársunk ma Aradon beszélgetést folytatott *Hoffmann* Sámuellel a bányavásárlás létezőjével. *Hoffmann* kijelentette, hogy már nyolc hónap óta tárgyalások folynak a bányatársaság megalakítása körül. A hatalmas tőke összehozása nem kis munkába került, mert az angol pénzemberek húzódnak a Magyarországon való vállalkozástól. Különösen bizalmatlanok a magyar bányavállalatok iránt, mert hasonló üzemek létesítésénél számos visszaélés történt. A bánya tulajdonjogának átruházása a részvénytársaságra néhány nap alatt létre fog jönni és előreláthatólag már három hét múlva megkezdődik az üzem az új bányában. Egyelőre egy kisebb gépet fognak felállítani és ennek a munkálatnak eredményétől teszik függővé a további berendezéseket. Ha a próbamunkálatok a kívánt sikerrel járnak, ami az angol szakértő véleménye szerint kétségtelen,

akkor néhány hónap múlva teljes erővel hozzáfognak a gazdag éretlepek kiműveléséhez.

A bányatársaság igazgatóságának székhelye még nincs megállapítva, valószínű, hogy vagy Aradon, vagy Kőrösbányán lesz. A szállítást pedig az A. Cs. E. V. kőrösbányai állomásáról, amely körülbelül négy kilométernyire van a bányától, fogják végezni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Uj műsor a Heltai kabarében. Nap-nap után fokozódik a közönség érdeklődése a Modern Színpad előadásai iránt. Holnap, szombaton teljesen új műsora lesz a Heltai-kabarének, az összes szereplők, köztük természetesen Kelti Juliska is egészen új számokkal szerepel a változatos tartalmú műsoron. A holnapi előadáson Radó Sándor, a Heltai-kabaré nagy népszerűségű, fiatal komikusa szintén teljesen új műsorral lép a közönség elé. Nadrágszoknya kosztümben énekel humoros kuplékat a nadrágszoknyáról. Azonkívül egy tehetséges aradi szerzőtől ad elő lokális strófákat. Holnap kerül színre először Molnár Ferenc pompás bohózata: Disznótör a Lipót-városban is. Nagyszerű számokkal szerepel holnap Varjas Antal, a Modern Színpad kedvence, az ünnepezt cigányprimás.

Heltai Jenő különben a nagyobb vidéki kabarék mintájára vasárnaponként félhétórás népszerű délutáni előadásokat rendez, amelyeken az összes szereplők érdekes, változatos tartalmú családi műsort adnak elő.

* Haluska Ferenc festményei. Az Inguszfélé könyvkereskedés egyik kirakatában vagy husz festmény és rajz van most kiállítva. Friss hatása, helyes színérzékkel megfestett tájképek és csendéletek mellett néhány finoman kidolgozott rajz, amelyek mindegyikén meglátszik, hogy ha nem is tökéletesen kiforrott, de mindenestre tehetséges és hivatott ember művei. A képek Haluska Ferenc fiatal aradi festőművész alkotásai.

* A Bonbonniere színpad igazgatósága új látjuk minden alkalmat megragad, hogy közönségének minél kellemesebb estéket szerezzen. Így tekintettel az óriási sikerre, amely Papp János a Nagy Endre kabarét e kiváló énekesének minden felléptét kísérte, sikerült őt még további két estén való fellépésre rábírní és így Papp János szombat és vasárnap teljesen új Ady-Remitz-dal sorozattal lép föl, azonkívül a Nagy Endre kabarétnek majdnem fél estét betöltő műsorát előadja a társulat többi tagjainak felléptével. Színre hozzák az annak idején óriási sikert aratott Csokona-kabarét, Esze Tamás komája című daleklust, továbbá a kabarét a kültekén, mely kacagtató, humoros voltánál fogva szintén az est egyik szenzációjának ígérkezik. Ezenkívül fellép a társulat minden tagja új magánszámokkal és színre kerül egy új bohózat.

* Uj, szenzációs attrakciók a Nyári Színházban. Nagy elismerés és tetszés kísérte a Nyári Színházban látott bámulatos produkciókat, a melyekkel a közönség érdeklődését és figyelmét a legteljesebb mértékben lekötötték. Az agilis direktió az eddigi eredménnyel nem elégedett meg, hanem az új, az eddigiéknél is nagyszerűbb attrakciókat szerződtetett. Nagy anyagi áldozatokkal a világ legkitűnőbb artistáit válogatták össze, akik szombaton este lépnek először a közönség elé. A kitűnő műsor egyik legkiemelkedőbb száma Olga Ferra produkciója lesz. Szemet kápráztató, csodás mutatványok azok, amiket az a gyönyörű nő produkál. A második slágere az attrakcióknak az Iben-Obed csoport, marokkói tornászok. Ezek az olajbarna arcú, marcona emberek mesés s soha nem látott mutatványokat produkálnak, a melyeknek nemcsak hatalmas testierő, de gyakoroltság s nem mindennapi ügyesség a főkeleke. Az új műsorral a humor is elfoglalja uralmát. Két szám kerül bemutatásra, amelyek mindegyike előreláthatólag óriási tetszést, kacagást, derültséget fog a publikumból kiváltani. Ezek a macskaügyességű artisták, akik komikus mutatványaikkal bejárták a világot s mindenütt a legnagyobb tetszéssel találkoztak,

hamarosan az aradi közönség kedvenceivé fognak válni; ezek Miriam, a megbolondult komédiás és a két Rewelst komikus tornászok. Vasárnap két előadás lesz, amelyekben az összes szerződtetett új tagok fellépnek. A délutáni előadás fél négy órakor kezdődik, mérsékelt helyárakkal, az esti pedig rendes helyárakkal, fél kilenckor.

* Az Uránia új műsorát szombaton mutatják be csupa újdonságokból összeválogatva. Kilencképből áll ez a program, melyen a kinematográfia attrakciói szerepelnek. Pathé felvételében látjuk a szőlőcsiga egész életfolyamatát, kezdve az első életmegnyilatkozástól a teljes kifejlődésig. Ugyancsak Pathé felvételében kerül színre egy remek dráma, mely Bonaparte konzulása idején játszik és Pichegrin tábornok tragikus sorsával ismerteti meg a nézőt. A hatalmas drámát Páris legkiválóbb művészei játsszák. Több humoros és komoly tárgyú kép szórakoztatja még a közönséget, igazolva ismét, hogy az Uránia elsőrangú műsorai mindig fenomenális újdonságokból vannak összeválogatva.

175
* Winona. Az Ujvilág egykor oly félelmetes őslakói, a rézbőrű indiánok ma már ugyszólván teljesen megfogyatkozva élnek le csendesen napjaikat. De még most a csendes sorvadás, a lassu tespedés korában is boldog örömmel emlékeznek vissza azokra a szép időkre, amikor fennen villogott a harci-bárd, s végigsüvített a légen a diadalmos csatakiáltás. S még most is el-elbeszélgetik azt a sok-sok legendát a késő utódok, amely azokból a boldog időkből maradt reájuk. Egyik legszebb, legmegkapóbb történetüket mutatja be mostani új műsora keretében az Apolló-színház. Az indiánok a Fekete medve törzsfő vezetésére rájönnek a fehérék telepére s a telep fehér liliomát, Winonát, aki iránt a Fekete medve emésztő szerelemre gyuladt, elrabolják. A leányt meghatja a daliás harcos gyöngédsége, belenyugszik sorsába s ott marad az indián táborban. Jimmy Black prairie-vadász azonban jegyese keresésére indul, fel is találja őt s megszőkíti az indiánoktól; a leány követi jegyesét, akihez már régóta szerelem fűzi. A Fekete medve azonban üldözésükre indul s utolérve őket, újból hatalmába keríti Winonát, s jegyesét is elfogja. Ők azonban újból megszöknének; sikerül is elmenekülniök az indiánok elől, s Jim erdei házikójában boldogan éldegélnek. De a törzsfőt nem hagyja nyugodni szerelme, elmegy hogy felkeresse Winonát. Fel is találja a házaspárt, s a Fekete medve orvul rátámad Jimre, de az izmos prairie-vadász legyűri őt s saját késével készül megölni az indián törzsfőt. Winonát azonban meghatja a boldogtalan epedése s arra kéri férjét, hagyja szabadon elmenni Fekete medvét. Jim megkegyelmez az indiánnak, aki fájdalmasan megtörve lassan elmegy, örökre.

TANÜGY.

(—) Aradi diákok sikere. Ungvár ősi falai ritkán láttak annyi idegen arcot, mint 23-án és 24-én, mikor a tavaszi gyorsíró-verseny folyt le. 500 diák jött össze különböző vidékről. Ungváré volt az elsőség, de Ungvár után az első helyet, az összes gyorsírót megelőzve, aradi diák foglalta el. Magyarország diákgyorsíró bajnokságában Steiner Béla, gimnáziumi VIII. osztályu tanuló negyedik lett, vagyis 6 Magyarország diákgyorsírói között a negyedik. Ott, ahol 500 diák küzd az elsőségért, ez az eredmény méltán dicsőség. László Lipót VIII. osztályu tanuló a 180-as fokon aranyérmert nyert. A többi eredmény még ismeretlen. Az elért eredmény egyrészt Burián János gimnáziumi igazgatót dicséri, aki áldozatkészségével lehetővé tette az elutazást, másrészt Endrőczy László gyorsírást-tanárt, ki a tanítással fáradhatatlanul foglalkozott.

Bánffy politikai végrendelete.

(Levél a Reichspost főszerkesztőjéhez. — A politikai eseményei.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapest, május 21.

Alig tizenkét óra múlva, hogy Bánffy holttestét elhantolták, nyilvánosságra kerül a nagy nevű államférfi politikai végrendelete.

A Reichspost, az osztrák sajtó egyik elterjedtebb organuma holnap, szombaton reggel megjelenő számának első oldalán fogja közölni Bánffy Dezső politikai végrendeletét. Bánffy betegségének ideje alatt levelet írt Funder dr.-hoz, a Reichspost főszerkesztőjéhez. Ezt a levelet Bánffy is politikai végrendeletének tekintette és arra kérte a szerkesztőt, hogy csak halála után hozza nyilvánosságra.

A levél első részében azt tanácsolja Bánffy az osztrák közvéleménynek, hogy tekintse Magyarországot a legjobb államalkotó elemnek, mert a magyar a legmegbízhatóbb és legerősebb támasza a dinasztának és a monarchiának az összes népek között. A legelső követelésnek tartja az általános titkos választójogot, amelyet meg kell valósítani, habár azt hiszi, hogy ez a parlament nem fogja megalkotni. Pedig minden áron meg kellene valósítani s a király jól tenné, ha parlamenten kívül is életbe léptetné.

A dinasztia és a magyar nemzet között a viszályt mindig a zsenri osztály szította s a zsenri az oka annak, hogy ma osztályparlament van. A választójog megalkotása eltörölné az osztályparlamentet és békét teremtene.

A végrendelet második része a nemzeti-ségi kérdéssel foglalkozik. Helyes volna, ha a magyarok békés harmoniában élnek. Ezt csak két esetben érhetnők el: igazságos közigazgatással és a vármegyék államosításával.

A véderőjavaslat a nemzeti munkapártban.

Budapestről jelentik: A nemzeti munkapárt ma este 8 órakor Dániel Gábor elnöklete alatt értekezletet tartott, amelyen Székely Ferenc igazságügyminiszter ismertette a katonai perrendtartásról szóló törvényjavaslatot. A miniszter beszédében kijelentette, hogy az új perrendtartás olyan epohális haladást mutat a katonai igazságszolgáltatás terén, hogyha szükséges volna, még áldozatokat is érdemes volna érte hozni. Kimutatja azonban, hogy ilyen áldozatra szükség nincsen. A nyelvkérdés megoldásáért a magyar állam semmiféle jogát fel nem adja és semmiképen nem tér el attól, ami egy modern perrendtartás keretében el ne férne. Röviden ismerteti az új katonai perrendtartás lényegét és kijelenti, hogy az új bünvádi perrendtartás a vád elven nyugszik, tehát csak alapos gyanu alapján emelt vád folytán eszközölhető vizsgálat azon cselekményekre vonatkozólag, amelyekre a vád szól. Történetileg ismerteti a nyelvkérdést és kimutatja, hogy a jelen törvényjavaslat óriási haladást jelent az előbbi viszonyokhoz képest. A magyar nyelven folytatott tárgyalás a következőképen történik. Ha a tanu nem tud magyarul, de beszéli a szolgálati nyelvet, akkor ezen hallgatják ki. A vádirat azonban minden körülmények között magyar nyelvű. Azokat a tanukat, akik nem tartoznak katonai kötelekbe, magyarul hallgatják ki. A szakértők a sértett fél és képviselője magyarul beszélhetnek. Itéletet magyar nyelven hoznak, de kívánatra az itélet kiadható a szolgálati nyelven is. Előmozdítja az új javaslat a szóbeliséget és közvetlenséget is.

Tisza István gróf szólalt fel ezután.

— Azt hiszem — ugymond — korai volna ma a kérdés részleteibe belemenni és felettük beható eszmecserét folytatni. Mégis szükségét érzem annak, hogy már most az ügynek ebben a stádiumában röviden kifejtsem azt a megoldását a nyelvkérdésnek, amely a törvényjavaslatban le van fektetve és amelyet én teljesen kielégítőnek tartok. A kormány azért, hogy a nyelvkérdés megoldását szigorúan és következetesen a területi elvre fektette, teljesen ki-domborította a magyar államnak azt a szuverenitását, amely a hadseregre átruházott bírói hatáskörben is megilleti. Minden jogos igény, amely ezen a téren felállítható volt, teljesen kielégített. Azok a kivételek, amelyeket elfogadott a kormány az ennek az elvi álláspontnak tisztaságát elhomályosítani nem képesek és nem bírnak olyan fontossággal amely a megoldás nagy horderejét csökkenteni képes volna. A kormány teljes mértékben beváltotta erkölcsi obligóját, amelyet elvállalt és a pártot abba a helyzetbe juttatta, hogy felemelt fővel szavazhatja meg az előterjesztett javaslatot.

Ezután Dániel Gábor elnök Székely Ferenc igazságügyminiszternek megköszönve az előadást, az értekezletet berekesztette.

Szociálista tüntetés.

Fővárosi tudósítónk jelenti, hogy a szociáldemokratapárt ma este 9 helyen tartott népgyűlést, amelyen a véderőreform ellen tüntettek.

Az Aréna-uton tartott gyűlés résztvevői mintegy kétszáz ember a Nemzeti Kaszinó és a Munkapárti Kör elé akart vonulni, hogy tüntessen. A rendőrök azonban szétzavarták a tömeget. Apróbb csatározások voltak és többeket letartóztattak.

Összekaptak

a Kossuth-pártban.

— Apponyi, Sággy, Kovácsy. —

Távirati tudósítás.

Budapest, május 26.

A képviselőház mai ülésén sajnálatos és alkalmasint félreértésből származó összeütközés történt a Kossuth-pártnak egyik régi tagja, Sággy Gyula egyetemi tanár és a pártnak egyik papképviselő tagja, Kovácsy Kálmán között. Az összeszólalkozásnak a folyosón folytatása lett, sőt lovagias ügy is keletkezett belőle.

A kultuszvita során Kelemen Samu képviselő is felszólt és a többi között azt mondta, hogy a középiskolákban nem szabad megengedni, hogy az ifjakat akár a kongregációk, akár a Bethlen vagy Bocskay körök, akár pedig a Cion vagy Mózes egyesületek kebelébe sorozzák.

A Ház jobboldaláról és a Justh-párt részéről helyeslés hallatszott és élénken helyeselt a Kossuth-párti padokból Kovácsy Kálmán Kossuth-párti képviselő is, a ki az újpesti református egyház lelkésze.

— Ugy van, ugy! — kiáltotta Kovácsy. Nem szabad az ifjúságot felekezetekre osztani! Apponyi Albert gróf hátra fordult és ezt mondta:

— Nem fogunk tőled engedelmet kérni.

Kovácsy nem válaszolt, hanem újra helyeselt Kelemennek, mire az előtte ülő Sággy Gyula is Kovácsy felé fordult és így szólt hozzá:

— Ne kiabálj itt a hátunk mögött. Ha így gondolkozol, akkor menj ki ezekből a padokból és ülj át a szomszédságba.

Kovácsy Kálmán e szavakra nagy haragra lobbant és öklével a padra ütve, indulatosan kiáltozott vissza Ságghy-nak:

— Én nem megyek ki innen! Én negyvennyolcas vagyok, liberális vagyok és voltam egész életemben, *akinek nem tetszik az én liberalizmusom, az menjen ki innen!* Én nem megyek!

Az elnöklő Berzeviczy Albert két ízben is rendre utasította közbeszólásaiért Kovácsyt, a ki alig tudta haragját fékezni. Ujra Ságghy-hoz fordult és hangosan mondta neki:

— Kikérek magamnak minden rendreutasítást!

Palugyay Mór képviselő, a ki Ságghy mellett ült, most szintén odaszólt Kovácsy-nak:

— Még sem illik ilyen öreg urral ilyen hangon beszélni.

Erre csönd lett és Kelemen Samu hamarosan befejezte a beszédet. Alig, hogy ez megtörtént, a Kossuth-pártiak kimentek a folyosóra és Sággy Gyula társaihoz fordulva mondta:

— Szereztek, kérek, elégtételt nekem. Én tudom, hogy Kovácsy pap és nem párbajozik. Én nem is párbajra gondolok, de tisztességes ember tudni fogja a módját annak, hogy ezt a dolgot tisztességesen elintézzé.

Sággy előbb Palugyay Mór képviselőt kérte meg az elintézésre, de mivel Palugyay maga is részt vett a vitában, a megbízást elhárította magáról, mire Sággy Zlinszky István és Bernáth Béla képviselőket bizta meg az ügy elintézésével.

A két megbízott mindjárt a folyosón fölkereste Kovácsy Kálmánt, aki azonban még mindig háborgó indulatában visszautasította a kérést és messze hallható hangon kiáltotta:

— Én nem sértettem senkit! De kikérem magamnak, hogy engem a pártból kiutasítsanak. Az nem lehet, hogy a függetlenségi párt liberális ne legyen! A párt mindig liberális volt. Menjenek ki azok, akik nem liberálisok. Én benn maradok a pártban!

Sággy Gyula e válasz hallatára kijelentette újra, hogy ő nem párbajra gondolt és hogy ő csupán olyképp értette Kovácsyhoz intézett szavát, hogy Kovácsy a hátuk mögött ne kiabáljon és nem mondotta, hogy Kovácsy lépjen ki a pártból. Egyáltalában nem a liberalizmus kérdése volt az egész összeütközés oka.

Apponyi Albert gróf is fölkereste azután a folyosón Kovácsy Kálmánt és hosszasan beszélt vele. Kovácsy azzal mentegetőzött, hogy közte és Apponyi között nem történhetett komoly összeütközés, csupán félreértés.

Az egész ügy különben simán és békésen intéződött el a Kossuth-pártban, ahol ma este jelent meg betegsége óta először Kossuth Ferenc, a párt vezére.

Az összeütközésnek, a régi latin közmondás szerint, ezuttal is a harmadik fél: a néppárt örült leginkább.

Rakovszky István a folyosón kiáltotta:

— Tapintatlan dolog, hogy egy zsidó felekezeti kérdéseket vet föl és dob bele a vitába.

— De a felekezeti kérdések feszegetését ti kezdtétek meg, felelt egy Justh-párti képviselő.

Rakovszky még hosszasan vitatta néppárti hallgatóság előtt, hogy Kelemen beszéde helytelen és tapintatlan volt. A munkapárton és a Justh-párton azen sajnálkoztak, hogy felekezeti szempontokat vegyitének a vitába, amit mindenképpen sajnálatos dolognak mondtak.

A pécskai iskola tizenhét halottja.

— Tanterem a trágyadomb mellett. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 26.

Egy évvel ezelőtt hosszú cikkben foglalkoztunk a magyarpécskai állami elemi iskola botrányával. A valósághoz hiven beszámoltunk arról az ázsiai állapotról, amelyben az iskola van és arról, hogy a tanteremben való tartózkodás életveszélyes. Ugyanis az iskolaépületeket gerendákkal kellett alátámasztani, sőt voltak olyan termek, amelyekben lehetetlenné vált a tanítás és ezért a piastéren levő szálloda két helyiségében kellett a növendékeket elhelyezni. A korcsmai épületben lévő iskolában a fiúk és a lányok egy teremben tanultak és annyi gyermekeket kellett bezsufolni egy-egy helyiségbe, hogy a levegő dögleletessé vált. A termek ablakai egyik oldalon a piacra néztek és közvetlen mellettük kofák kínálgták a zöldséget, csirkét, tehát lehetetlen volt nyitva hagyni az ablakot. A másik oldalon a korcsma udvarára nézett az ablak. De itt se lehetett nyitva tartani, mert ezen az udvaron hegyek módjára emelkedtek a ganéjdombok és az emberi trágya, ugyanis hetipiacok alkalmával ezen az udvaron tanyáztak a környékről behajtott lovak, szarvasmarhák. Az ablakot tehát nem lehetett állandóan nyitva hagyni, ha azt nem akarták, hogy az egész osztály fertőző betegséget kapjon.

Ilyen viszonyok között kellett vagy száz felnőtt gyereknek az életét tengetni. A tanügyi hatóságok mindent elkövettek, hogy ezt a szegényes helyzetet megszüntessék. Amde a pécskai községi képviselő testület hallani se akart arról, hogy valami áldozatot hozzon az iskolának és ama polgárok gyerekeiért, akiknek az adófilléreiből tartanak fenn minden közintézményt. A pécskai iskola állami intézet ugyan, de a tanteremek fentartásáról a községnek kell gondoskodni. És a község így gondoskodik róla. Már tavaly sokan azt várták, hogy a düledező iskola egyszer beomlik és maga alá temeti az ártatlan gyermekeket. Néhány növendék holttestén talán föl lehetett volna építeni az új iskolát. Azonban ez a botrány nem következett be. Az összedülő iskola gerendáinak ropogása talán fölébresztette volna ősi álmukból azokat a haladástól irtózó magyarokat, akik minden fillért a fogukhoz vernek, ha a nevelést, a kulturát szolgáló célra kell azt adni. A düledező iskolában a piszoktól és a trágyától megfertőzött levegő megszülte a ragályos betegséget. Néhány hónappal ezelőtt különféle ragályos betegségek léptek föl, amelyek közül hatalmasan emelkedett ki a vörheny. A ragály csak az iskolás gyerekek között pusztított és eddig ötvenhatan betegedtek meg, amelyek közül tizenheten meghaltak. A ragály nagymérvű terjedése arra indította Luszt Ferenc dr. pécskai járás orvost, hogy az összes iskolákat bezárassa. Május tizenötödikén szétszéledtek a növendékek a nélkül, hogy az évzáró vizsgát megtarthatták volna.

Munkatársunk beszélt Luszt dr.-ral, aki a következő érdekes felvilágosítással szolgált:

— Magyarpécskán hónapokon át dühöngött a vörhenyjárvány, amely az iskolák növendékei között keletkezett. Az iskola termek lehetetlenül rossz levegője, amely a trágyadombtól megfertőződött, valósággal melegágya volt a ragálynak. Egyenesen felháborító, hogy a község képviselő testülete milyen könnyelműen nézi ezt az iskolai veszedelmet. Ugy tesszenek, mintha nem is az ő gyerekekről

volna szó. Egy garast se adnak az iskola építésére. „Fizesse az állam” — mondják. Holott az állam nem ad erre pénzt, mert amikor az iskolákat államosították, abban állapotok meg, hogy az iskolai épületeket a község köteles fentartani, a tanítókat pedig az állam fizeti. Ez a képviselőtestület legutóbb megtette azt a páratlanul álló dolgot is, hogy a Vörös Kereszt Egylet által, községi kórház építésére felajánlott kétezer koronát is visszautasította azzal az indokolással, hogy a kórházra a községnek milliókat kellene majd költeni. Nem tudom, hogy hová vezet ez a maradiság és nem-törődomség. Eddig 17 halottja van a ragály-nak, amely különben már mulóban van.

HIREK.

Vasravert ügyvédjelöltek.

— Az „erélyes” főkapitány. —

Távirati tudósítás.

Mármarosszliget, május 26.

A csütörtöki ünnepi hangulatot fölháborító botrány zavarta meg, melyet az egész város a legnagyobb izgalommal tárgyalt. Este hét óra tájban, amikor legtöbb járőkelő volt az utcán, két erősen megvasalt uriembert, Márkus Gusztáv és Gróf Béla ügyvédjelölteket, hajtották végig az utcán a csendőrök. Mikor híre terjedt az esetnek, miért történt a városon való végigzsupolás, a két fiatalember letartóztatása, a tömeg izgatott, fenyegető fellépéssel kelt a két fiatalember védelmére.

Márkus Gusztáv és Gróf Béla egy harmadik barátjuk, Hosszu Pál joghallgató társaságában együtt ültek Pásztor András vendéglőjében. Egyszerre bejöttek a csendőrök és elővették Pásztor Andrást, valami feljelentés dolgában azonnal ki akarták hallgatni.

— Talán még sem itt kellene ezt! — szolt Márkus Gusztáv a csendőrökhez. — Ez nem hivatalos helyiség.

— Hallgassanak! — felelt az egyik csendőr.

A temperamentumos jogászok nem hagyták annyiban a dolgot, visszafeleltek és a dühös és durva polémiának az lett a vége, hogy a csendőrök letartóztatták őket. Egyiküknek, Hosszu Pálnak sikerült elmenekülni. Ellenben a másik kettő láncokat kapott a kezére és így bilinesbe verve, nátraktótt kézzel végig kellett menniök a városon, a rendőrségre. Itt zárkába tették őket és csak ma reggel bocsátották aztán szabadon.

Hogy mennyire semmibe vett valami Szigeten a személyes szabadság, arra jellemző a másik letartóztatási komédia, ami még az este történt. Az egyik kávéházban, ahol Ibrányi főkapitány is jelen volt, Kuhár Vilmos ügyvédjelölt izgatott hangon szóvátette a csendőri brutalitást. A főkapitány haragtól piros arccal ugrott az ügyvédjelölt elé.

— Letartóztatom! — tette rá a kezét Kuhár vállára.

Hiába volt minden közbelépés, minden kérés, a főkapitány csendőröket hivatott és Kuhár is bekísértette a rendőrségre. A rendőrségen kihallgatták, jegyzőkönyvet vettek föl, aztán elbocsátották.

A városban nagy az elkeseredés és most azon tanácskoznak, hogy a rendőrséggel szemben a polgárság hogy szerezzen magának elégtételt. Ma délután három órakor a jogászok tüntető gyűlést tartottak.

— József főherceg kisjén. Ma délelőtt József főherceg Libits Adolf jószágkormányzó kíséretében Kétegyházán át — különvonattal

— Kisjénre érkezett. Azonnal cserkészetre indultak, amely több napig fog tartani.

— Berteaux hadügyminiszter temetése. Párisból jelentik: Berteaux hadügyminiszter temetése délelőtt tizenegy órakor folyt le a hadügyminiszteriumból. A gyászünnepélyen Fallières elnök, a kormány összes tagjai és a diplomaták megjelentek. Ott volt továbbá French tábornok az angol király képviseletében. A ravatalnál a kormány nevében az igazságügyminiszter, a kamara nevében Brisson elnök, a hadsereg nevében Michel tábornok beszéltek. A gyászünnepély után Berteaux holttestét Chalonsba vitték és ott temetik el. Azon az utvonalon, amelyen a koporsót a vasúthoz szállították, katonaság és óriási közönség állott sorfalat.

— Halálozás. Geisz Antal dr. temesvári segédlelkész, a fiatal lelkészgárda egyik legtehetségesebb tagja hirtelen meghalt. Az alig harminchat éves lelkészt Lippán szívszélhűdés érte. Geisz Antal dr. Temesvár társadalmi életében is igen tevékeny részt vett.

— Holló Lajos mandátuma. A Kuria második választási tanácsa ma folytatta a Holló Lajos dr. képviselő kiskunfélegyházi mandátuma ellen benyújtott petíció tárgyalását. Tetéleni Ármán dr., a kérvényező meghatalmazottja hivatkozott arra, hogy több mint ötven kifogástalan tanu vallotta, hogy a képviselő sógorasszonyának házában állandó etetés-ítatás folyt. Kéri ennél fogva Holló Lajos mandátumának megsemmisítését. Nagy Dezső dr., a megtámadott képviselő védője ezzel szemben azt vitatta, hogy a petíció tanui megbízhatatlanok és kérte a petíció elutasítását. A tárgyalást holnap folytatják.

— Elgázolás. Tegnap délután a lóvasut halálra gázolt egy tekintélyes aradi polgárt. A szerencsétlenség így történt: Frick Antal 74 éves kőművesmester a Hal-tér felől jövet a Rákóczi-kávéház előtt át akart haladni a lóvasuti síneken, amikor az Asztalos Sándor-utcából teljes erővel kirobogó 19. számú lóvonat, amelyen csak a kocsis és a kalauz voltak, elütötte az öreg urat. Frick Antal oly szerencsétlenül bukott el, hogy a kocsi kerekei mindkét lábát a felső combban kettémetszették, azonkívül a fején és gyomrán szenvedett olyan súlyos sérüléseket, hogy a szerencsétlen ember ott az utca porában kiszenvedett. A halálos szerencsétlenségről értesítették a rendőrséget, amely aztán a halottat a temető halottasházába szállította s Zay József kocsist, valamint Csiky kalauzt letartóztatta. Kihallgatásuk alkalmával egyértelműen azt vallották, hogy Zay túlkölt, de az öreg ur nem reagált rája, mert mint később kiderült, nagyot hallott. Amikor a kocsis látta, hogy Frick Antal nem figyel a túlkölésre, fékezni próbált, de a rohanó kocsit már nem bírta megállítani s így történt a szerencsétlenség. A rendőrség a kalauzt közvetlen kihallgatása után szabadon bocsátotta, a kocsist is valószínűleg szabadlábra helyezik.

— Rab'ögyilkos csemeték. Budapestről jelentik: A Révay-utca 24. számú házban lévő dohánytőzsdébe ma este beállított két fiú és drámacigarettát kértek. A boltban özv. Schönfeld Józsefné trafikosnén kívül senkise volt. Amint az asszony megfordult, az egyik fiú rárohant és be akarta tömni a száját, közben pedig fojtogatta. Az özvegy segítségért kiáltott és Tauber Simon kereskedő a szomszédból berohant, aztán kimentette az asszonyt a két rabló kezéből. A suhancok kifutottak, de egy éppen arra cirkáló detektív hamarosan kézrekerítette őket.

Az egyik Sztancsó Mátyás 13 éves mechanikus, a másik Zaruga József lakatos. Beval-

lították, hogy megakarták ölni a trafikosnét, hogy azután kirabolják.

— Olvastuk a kihirdetések között — mondták — hogy 13 koronáért kapni olyan könyvet, amelyből a hipnotizálás megtanulható. Rabolni akartunk pénzt, hogy ilyen könyvet vehessünk és a hipnozisével a vonaton fosztogathassuk az utasokat.

A két fiut fogva tartják.

— Börtönből a tisztikarba. Muzsaj János szegedi honvédfőhadnagy, aki néhány hónappal ezelőtt agyonlőtte szeretőjét, a szép Gabriél Rózsit, tiszti rangjának visszaadásáért folyamodott a királyhoz. Muzsaj még a katonai börtönben üli le enyhe büntetését, de már tudja, hogy a felség teljesítette a kérelmét és mire kiszabadul, újra felölti a diszes főhadnagyi uniformist. A szenzációs megkegyelmezést június negyedikén, pünkösdi vasárnapján hirdetik ki Muzsaj előtt, akinek bűnét azzal enyhítették, hogy beszámíthatatlanul részeg volt, mikor Gabriél Rózsit agyonlőtte. Érdekes, hogy a benfentesek már a büntetés hiszabásakor hangoztatták, hogy ez csak formalitás és a legmagasabb befolyásol: vissza is szerezték Muzsaj tisztirangját.

— Halott Rothschild báró hálószobájában. A biharmegyei Csehtelegen fejedelmi pompával kiállított kastélyt épített Rothschild Károly báró és felesége, született Wertheimstein Rózsa. A nyarat itt fogják tölteni. A butort Londonból küldték a kastélyba, ahol most az utolsó simításokat végzik a mázólok, szobafestők és szobrászok. Ma reggel nagy rémületet keltett az, hogy a báró hálószobájában felakasztva holtan találták Muntyán János aradi mázóloségedet. Zsebében levelet találtak, a melyben azt írja, hogy megunta az életét, elég volt belőle.

— Vétkes munkás. Néhány hét előtt a törvényszék két és fél évi börtönbüntetésre ítélte Weinberger Ferencet, a váltóhamisító szőlőcsigerelei kereskedőt — Ma újból a bíróság előtt állott ő is és a felesége is vétkes bukás véttségével terhelve, azért mert fizetéseképtelenségüket tudva, mégsem kértek önmaguk ellen csődöt és így egyes hitelezőknek a többiek rovására alkalmat adtak a kielégítésre. A törvényszék az enyhítő körülmények figyelembevételével Weinbergert 60 korona, Weinbergernét pedig 20 korona pénzbüntetésre ítélte.

— Halálos össz-tűzés csendőrök és parasztok között. Sopronból jelentik: Fertőrákos községben tegnap délután a nép a korcsma előtt táncol szórakozott. A csendőrök fölszóltatták az embereket, hogy vonuljanak a korcsma udvarára mulatni. Pótl András közös hadseregbeli katona a fölszóltásnak nem tett eleget, emiatt a csendőrök lefegyverezték. A nép erre megrohanta a csendőröket, akik csak úgy tudtak megmenekülni a veszedelemtől, hogy fegyverüket használták, Angyal Lajos őrsvezető a tömegre tüzelt s agyonlőtte Hubert Károlynét, egy öt gyermekkel megáldott asszonyt. A nép most visszariadt s utat nyitott a csendőröknek, akik a lefegyverezett katonát a csendőrkaszárnyába vezették. A kaszárnya előtt a nép ismét megrohanta a csendőröket, a kikre valóságos közáport zúdítottak. Angyal Lajos őrsvezetőt a kövek veszedelmesen megebesítették. Erre a csendőrök tüzeltek s kétszer rálóttek az emberekre. Tritzammel Márton huszonnyolc éves parasztagazda holtan rogyott össze. Kampel Erzsébet pedig veszedelmesen megebesült. A sebesülteket a soproni kórházba szállították. A holttesteket a nép órákig őrizte az utcán s nem akarta engedni, hogy elszállítsák. A fertőrákosi csendőrséget megerősítették, mert a nép viselkedése nagyon ellenséges. A vizsgálatot megindították.

— Lezuhant léghajós tiszték. Sopronból jelentik: A tegnapi vihar súlyos katasztrófát okozott a hadilégkaszárnyának. Délután történt, hogy Iván faluban lezuhant egy léghajós

csakhamar kiderült, hogy a szerencsétlenül járt léghajó az Adler, amely Bécsből indult el gyakorlatra egy századossal és hadnagygyal. Mind a ketten veszedelmesen megsérültek s most a soproni helyőrségi kórházban ápolják őket. A ballont ma becsomagolták és Bécsbe szállították.

— Szélhámos ügynök. A budapesti rendőrség csalás büntette címén letartóztatta Papp Károly harminc éves ügynököt, aki a Sándor-utcai Magyar Otthonban lakott. Papp hangzatos körleveleket küldött szét az országba, különösen a szlavoniai Verőce megyébe. Ezekben a nyomtatványokban azt hirdette, hogy parcellázott jóminőségű magyar birtokot ad el előnyös feltételekkel. Két szlavoniai magyar eladta ottani ingatlanát és magyar földön kerestek maguknak birtokot. Ezek a körlevelek folytán Papp Károlyhoz fordultak, aki elvezette a két földművest Kecel község határába, ott mutatott nekik földeket és eladta nekik. Megjegyezte azonban, hogy olcsóbban adja el a földet, mint a mire megbízása volt a kalocsai népbanktól, a földek tulajdonosától. Ezerhatszáz korona foglalót vett fel a két földművestől. A vevők csak később tudták meg, hogy Papp Károly becsapta őket. Pappnak ugyanis nem volt felhatalmazása, hogy ezeket a földeket eladja. Az ügynök heteken át bujdosott a két földműves elől, míg végül ezek megunták az ügynök hitegetését, s feljelentették a rendőrségen, ahol ma reggel letartóztatták. Papp Károly ellen egy szolga is tett feljelentést óvadék sikkasztás miatt. A rendőrség valószínűnek tartja, hogy Papp Károly nemcsak ezt a két földművest, hanem még többeket is becsapott. Az ügynök ellen tovább folytatják a nyomozást.

— Inzultált tanár. A szabadkai gimnáziumban tegnap délelőtt kinos incidens történt. Az intézet egyik professzorát inzultálta egy ötödik osztálybeli tanuló. A városban nagy izgatottságot keltett az esemény, mely jóformán páratlanul áll az iskolák történetében. A botrány főszereplői: Lösschinger Béla rajztanár és Leicht Ernő ötödik osztálybeli tanuló. Tegnap délelőtt tizenkét és 1 óra között rajzóra gyűltek össze az intézet ötödik osztályu tanulóit. Még az óra kezdete előtt Leicht Ernő bement a szertárban tartózkodó Lösschingerhez s kijelentette, hogy az órára nem vesz részt.

— Miért? — kérd zte a professzor.

— Nincs rajztáblám — felelte Leicht könynyedén.

— Majd adok én táblát.

— A más tábláján nem rajzolok.

— Ne legyen neveletlen, Leicht — mondotta Lösschinger rosszaló hangon — menjen be a rajzterembe.

— Nem vagyok neveletlen és nem megyek be.

— Maga szemtelen — kiáltotta a tanár dühösen — most már takarodjék.

— Miért gorombáskodik velem — pattogott a rakoncátlan fiú.

Lösschinger erre megfogta Leicht kezét s az ajtó felé fordította.

— Takarodjék, takarodjék.

Az ötödik osztályos ifjú erre gyorsan megfordult s teljes erejéből arcul ütötte a tanárt. Lösschinger, ahogy magához tért megkezdte, rohant Kosztolányi Árpád igazgatóhoz és jelentést tett az esetről. Még tegnap este összeült a tanári konferencia amely Leicht Emil kizapását határozta el. A botrányról távirati értesítést küldtek Szele Róbert doktor tankerületi főigazgatónak.

— Azon sok szerrel szemben, mely manapság feltűnik és feldicsértetik, bizonyos megnyugvás egy oly szert használhatni, mely 34 év óta orvosi és laikus körökben a legjobb hírnévre örvend. Ilyen szer az elismert táp és erősítő hatású Scott-féle Emulsió, melynek használata a gyengeség minden esetében, köhögéskor, meghűlésnél és az ezzel összefüggésben levő betegségeknek ajánlatos, de nemcsak

gyermeknek, hanem felnőttek részére is, minden korban.

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban a hó 27-én a következő születéseket, halálozásokat jelentettek be és házasságot kötöttek: Született: Milancovici György fuvarosnak József nevű fia. Boka Sándor szabónak Antonia nevű leánya. Szabó Árpád máv. hivatalnoknak Gizella nevű leánya. Csáky János sóhivatali éjjeli őrnök Imre nevű fia. Meghalt: Varsányi Imre 46 éves kovács segéd Engelhardt Anna 2 éves leány. Bogdán Emilia 27 éves varróleány. Beláz Jánosné 63 éves bejárónő. Varga Mária 6 éves leány. Alb Szilárd 6 éves fiú. Farkas Károly 2 éves fiú. Sándor Irén 22 éves postakiadónő. Sági Andrásné 65 éves napszámosnő. Özv. Szilávit Pálné 60 éves magánzónő. Házasságot kötött: Ládai Kornél gyári raktárnok Váradi Gabriellával.

— A magyar ipar térhódítása. Hogy Magyarországon is lehet ipart teremteni, azt bebizonyította a Moskovits anatomiai cipőgyár. A vállalat néhány év leforgása alatt oly magas színvonalra emelkedett, hogy ezelőtt még a külföld is meghajlik. Összes cipő gyártmányai a legjobb anyagból készülnek, árban és minőségben versenyen felül állanak. Az ország legtöbb városában felállított üzletei a vevőközönség legnagyobb kényelmére vannak berendezve, amit bizonyít, az Aradon Szabadság-tér 18. sz. alatt megnyitott üzletük is. 2328

— A nyaraló és fürdőző közönség figyelmét felhívjuk Kerpel Izsó 100,000 kötetes kölcsönkönyvtárára és zenemű kölcsönző intézetére. 2232

— Személyhitel nyugdíjképes tisztviselők és katonatisztek részére kapható előnyösen Szűcs F. Vilmosnál Arad, Karolina-utca 8. 1852.

— Francia likörök legbiztosabb készítésére — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Welsznál. 1450

Maison Steiner

eredeti párisi női kalap-kiállítás

Arad, Forray-u 2/a. Lukácsy-ház.

2118

SPORT.

+ Aradi labdarúgók Temesváron. Az Aradi Athletikai Klub football-csapata a Temesvári Athletikai Klub meghívására csütörtökön délután Temesvárott játszott barátságos mérkőzést, amely revansul szolgált a bajnoki matschért, amelyben a T. A. C. 6:4 arányban vereséget szenvedett. A mérkőzés egész tartama alatt rendkívül érdekes lefolyásu volt. A temesvári csapat saját pályáján sokkal otthonosabban mozog, s mindjárt a match kezdetén rövid egymásutánban két goalt rug Aradnak. Az aradi csapat ezután lendületbe jön s dacára Temesvár elszánt védelmének, nemsokára az első, majd hamarosan a kiegyenlítő goalt rugja. Változó játék folyik, amelyben azonban mind erősebben kidomborodik az aradiak fölénye. Az első félidő vége felé a bíró szabálytalanul ítél meg egy goalt Arad ellen, de a csapat lelkes játéka után kiegyenliti. A félidő 3:3 eredménnyel végződött. A második félidőben Temesvár tempója lanyhul, az aradiak azonban frissen mozognak s nemsokára a vezető goalt rugják. Sokáig eredménytelen maradt a küzdelem, dacára, hogy a temesvári csapat szinte odaszegződik kapujához. Egy ellenőrizetlen pillanatban a temesvári csapat sor megszökik a labdával, s a kiegyenlítő goalt rugja. Már-már úgy látszik, hogy ez lesz a mérkőzés eredménye, amikor az utolsó tíz percben Temesvár teljesen összeroppan, s az aradiak közvetlen egymásután két goalt rugnak, úgy, hogy a revans-mérkőzés az A. A. K. 6:4 arányu győ-

zelmével végződött. A bíró Turi (Postás) volt, aki sokat tévovázott, s több súlyos, bár önkéntelen és jóhiszemű hibát követett el.

+ Középiskolai tornaverseny. Az aradi kir. főgimnázium, állami főreáliskola és állami tanítóképző intézet tanuló ifjúsága f. hó 28-án, (vasárnap) d. u. fél 4 órakor házi tornaversenyt rendez az „Aradi Athletikai Klub sporttelepén a következő sorrenddel: 1. Felvonulás. 2. Himnusz. 3. Szabadgyakorlatok. 4. Sziertorna. 5. Versenyfutás. 6. Súlydobás és távolugrás. 7. Verseny mászás. 8. Staféta. 9. Kötélhuzás. 10. Játék. 11. Szózat. 12. Elvonulás. Beléptidij: Páholy 7 korona. Üllőhely 1 kor. Diák állóhely 20 fillér.

+ Délmagyarországi atletikai bajnokságok. Kedvezőtlen időben, csekély számú közönség előtt folyt le csütörtökön délután az A. A. A. sporttelepén az Aradi Testgyakorlatok Körének kerületi bajnoki atletikai viadala. A verseny részletes eredménye a következő: 1. 120 yardos síkfutás. 2. előfutam után. 1. Erdős Árpád T. A. K. 12²/₅ mp. 2. Duffner János A. T. K. 3. Örfy Rezső A. T. K. 5 yarddal nyerve yarddal harmadik. — 2. Súlydobás. (Handicap.) 1. Panyigai Lajos A. T. K. (250 cm. előny) 11.62 cm. 2. Bródi Jakab A. T. K. (250 cm. e.) 11.49 cm. 3. Riesz József T. A. K. (80 cm. e.) 11.22 cm. — 3. 1/4 angol mértföldes síkfutás Délmagyarország bajnokságáért. Bajnok Mészi Béla A. T. K. 2 p. 7 mp. 2. Belu Gyula T. A. K. 3. Herczog Rezső A. A. K. 60 méterrel nyerve ugyan annyival harmadik. — 4. Diszkoszvetés. (Handicap.) 1. Riesz József T. A. K. (750 cm. előny) 39.84 cm. 2. Törökfalvy Rezső A. T. K. (950 cm.) 38.80 cm. 3. Spolarits Imre A. T. K. (850 cm. e.) 36.55 cm. — 5. 1 angol mérföldes síkfutás Délmagyarország bajnokságáért. Bajnok Kiss Antal A. T. K. 4 p. 52 1/5 mp. 2. Knizse Imre A. T. K. 3. Nagy Sándor A. A. K. 80 méterrel nyerve 3 méterrel harmadik. — 6. Távolugrás Délmagyarország bajnokságáért. Bajnok Mészi Béla A. T. K. 6 m. 16 cm. 2. Kiss Lajos A. T. K. 5 m. 73. cm. 3. Csugán Aurél A. T. K. 5 m. 60 cm. — 7. Gerelyvetés. (Handicap.) 1. Mezőfalvy Dezső A. T. K. (150 cm. e.) 52.95. 2. Horoczy László A. T. K. 52.87 cm. (9 m. e.) 3. Törökfalvy Dezső A. T. K. (12 m. e.) 52 méter. — Súlyemelés 30 kgr. súlylyal (kitartó emelés.) 1. Zalay Sándor A. T. K. 50 emeléssel. 2. Augner János István (Nagykikindai A. K.) 32 emeléssel. 3. Bródi Jakab A. T. K. 30 emeléssel. — 9. 1000 méteres staféta futás (100+200+300+490.) 1. Aradi Testgyakorlók Köre csapat tagjai: Örfy Rezső, Duffner János, Mészi Béla és Bukovinszki János. 2. Temesvári Athletikai Klub. 3. Nagykikindai Athletikai Klub.

Fog-Krém
KALODONT
Szájviz

6913.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

D. Csak az elfogultság és a rövidlátás lehetett az ön tanácsadója a levél megírásakor. A hivatalos lap az 1911. év utolsó negyedére vonatkozó lakbérváltozást tartalmazó rendeletet közölte. Az aradi állami tisztviselők lakbér beosztását az 1912. évi állami költségvetésben szabályozták, amint azt nemrég megirtuk. Ha figyelmesen elolvasta volna azt a cikket, nem írta volna meg mai levelét, amivel elárulta, hogy nem ért a dologhoz.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Az aradi piac áráról ezt a hivatalos jelentést kaptuk: 5-8 drb saláta 4 fill., 4-6 drb kalarabé 20 fill., 1 rakás kelkáposzta fill., Tök 1 drb 1.00-2.60 kor. Zöldborsó 1 kg. 200-260 fill., 1 kötés Spárga 100-120 fill., 1 kötés retek 1-2 1 drb. uborka 20-50 fill., zöld paprika 1 darab 4-12 fillér: 1 kiló spenót 6-10 fillér, 1 kiló sóska 10-15 fillér, paradicsom fillér, 1 kiló burgonya 9-11 fill., 1 drb. káposzta fillér, 1 kötés vörshagyma 1-2 fill., 1 kötés foghagyma 2-3 fill., 1 kötés zöldség 4-12 fill., 1 drb zeller 4-20 fill., 7-8 drb. tojás 40 fill., 1 liter tej 18-26 fill., 1 csomó tehénturó 8-12 fill., 1 liter tejfel 1.00-1.40 fill., 1 kiló vaj 200-300 fill., 1 drb rántanivaló csirke 90-1.50 fill., 1 drb csirke sütni 1.50-2.50 fill., 1 drb tyuk 2.50-3.00 fill., kappan 3.50-4.00 fill., 1 drb sovány liba 3.00-4.50 fill., 1 drb kövér liba 800-1200 fill., 1 drb sovány kacsa 250-300 fill., 1 drb kövér kacsa 400-700 fill., 1 drb pulyka 600-1000 fill., 1 drb karfiol fill., 1 kiló fehér kenyér 30 fill., 1 kiló barna kenyér 26 fillér, 1 kiló marha hus eleje 152 fill., 1 kiló marha hus hátulja 160 fill., 1 kiló marha hus peccsenye 180 fill., 1 kiló borju hus 200 fill., 1 kiló borju szelet 240 fill., 1 kiló sertés hus 192-220 fill., 1 kiló zsir 192-200 fill., 1 kiló szalonna 192-240 fill., 1 kiló juhhus 140-160 fill., 1 kiló bányahus 160-180 fillér.

Aradi gabonavásár.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 26.

Az időjárás rendellenes volta ismét veszélyes fenyegeti a vetéseket. Az ország különböző helyein a májusi fagy károsodás jelei mutatkoznak. A gabonautlet irányzata megszilárdult. A mai piac a kedvezőtlen idő dacára élénk volt.

Elkelet a mai piacon:

Table with 2 columns: item name and price range. Items include 1000 mm. buza (10.80-11.-), 300 mm. tengeri (4.70-4.80), Zab (8.-), Arpa (7.80-), Rozs (7.50).

Az árak ötvenkilogrammonként, koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, május 26.

Amerika 1/2-el magasabb. Kínálat, vételkés megfelelő, 12 ezer mm. 5 fillérral drágább.

Az árak 50 kilónként értendők:

Table with 3 columns: item name, price range, and date. Items include Buza 1911. májusra (12.30-12.31), Buza 1911. októberre (11.28-11.29), Rozs 1911. októberre (9.37-9.38), Tengeri. 1911. májusra (6.54-6.56), Zab 1911. októberre (7.74-7.75).

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

Május 26.

Table with 2 columns: item name and price. Items include Magyar aranyjárdék 4 0/0 (111.30), Magyar koronajárdék 4 0/0 (91.15), Magyar koronajárdék 3 1/2 0/0 (79.80), Magy. földteherm. kötvény 4 0/0 (92.50), Horvát-szlavon földteherm. kötvény (94.-), Magyar nyereménysorsjegy kölcsön (218.-), Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön (151.-), Osztrák járadék papírban (92.60), Osztrák járadék ezüstbe (96.50), Osztrák járadék aranyban (115.50), Osztrák koronajárdék 4 0/0 (92.50), 1880. évi osztrák államsorsjegy (162.-), Osztrák-magyar bankrészvény (19.35), Magyar hitelbank-részvény (810.-).

Table with 2 columns: item name and price. Items include Osztrák hitelintézet részvény (637.-), Osztr.-magy.-államvasuti részvény (748.50), 20 frankos arany (Napoleonkor) (19.-), Német birodalmi márka (117.82 1/2), London vista (240.02 1/2), Páris vista (94.82 1/2), 20 márkás arany (23.47).

A Temesvári Lloyd-Társulat

Ismeretközvetítő hivatalos irjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1911. Máj. 26.

Buza (szokvány-minőség):

Table with 2 columns: item name and price range. Items include 75 kilogrammos (11.05-11.10), 76 (11.15-11.20), 77 (11.90-11.40), 78 (11.40-11.50).

Buza (Temesvári keresk. áru):

Table with 2 columns: item name and price range. Items include 75 kilogrammos (11.00-11.05), Rozs (8.30-8.35), Arpa (7.75-7.80), Zab (8.70-8.80), Tengeri (6.00-6.05).

Budapest-Köbányai sertéskereskedelem

Máj. 26.

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban fillérig; közép páronként 300-400 kilogrammig terjedő súlyban fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 168-170 fillérig; fiatal közép páronként 251-320 kilogrammig terjedő súlyban 171-174 fillérig; könnyű páronként 350 kilogrammig terjedő súlyban 164-168 fillérig.

Sertésleltétel: máj. hó 22. napján volt készlet 26366 darab, máj. 23. napján fogytatott 189 darab, máj. 23. napján elszállított 216 darab, május 24. napjára maradt készletben: 26319 darab. A hizott sertés ület irányzata lanyha.

Felelős szerkesztő BOLGÁR LAJOS.

NYÁRI SZINHÁZ.

szombaton, május hó 27-én:

MŰSOR:

- 1. Péter öröksége. Humoros (mozgófénykép.)
2. Miriam, a megbolondult komédiás. Kacagató jelenetek.
3. Elcserélt álarok. Komikus (mozgófénykép.)
4. Iben Obed csoport marokkói tornászok.
5. A rózsák varázsa. Dráma. (Mozgófénykép.)
6. Olga Ferra, óriási látványos mutatványai.
7. Amikor Pali önmagán tesz tul. Kacagató (mozgófénykép.)
8. A 2 Rewells, komikus tornászok remek mutatványai a nyujtón.

Kozdete este 8 és fél órakor.

Holnap vasárnap, 2 előadás teljesen új műsor.

Olga Ferra második fellepte.

URANIA

mozgófénykép színház.

(Bárd Simony-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma, szombat 1911. május 27.

- 1. Pali Pali játék. Komikus. - 2. Matröz kiképzés. Látványosság. - 3. Sportlédi. Humoros. - 4. Karlista felkelők. Dráma. - 5. A megszokott autó. Mulatságos. - 6. A csiga. Természet után. - 7. Humorisztikus játékok Lingapóréban. Látványosság. - 8. A jó Dagobert király. Komikus. - 9. Bonaparte és Pichegro. Történelmi dráma.

Előadások d. n. 3 órától kezdve este 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

Az előadásokon a cs. és kir. 33 gyalogezred zenekara játszik. - Cukrázda.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Ruhatár. - Buffet.

Az előadások tartalma 2 óra.

APOLLO SZINHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.

Ma, szombat 1911. május 27-én:

- 1. Lüznéből a Pilátusra. Természetutáni felvétel Svájc-ból. - 2. A látszat esal. Vigjáték, amerikai AB. film. - 3. A sors szeszélyei. Dráma. - 4. A bábszínházban. Komikus kép. - 5. Buddha bosszúja. Dráma. - 6. Maxi menyasszonyt talált. Kacagató. - 7. Winona. Indian történet. Amerikai sláger. 500 méteres kép. - 8. A nyeremény. Kacagató.

Előadások délután 6 órától.

Utolsó előadás este 11 óráig.

Helyárak: Pályoly ülésenként 1 kor. Zártszék 1 kor. I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni.

NYILTÉR.*

6581

Csillárok, Villamos felszerelések

legolcsóbban 1874

Diamant-nál

Atzél Péter-utca 2. (az udvarban)

Nagy Sándor

szobrász

Arad, Kossuth-utca 4. sz.

Mairovitz kőfaragó telepén.)

Készít művészi kivitelű figurális és dekoratív

szobrász munkákat

m. m.: portrékat természet és fénykép után, szobrokat, mindennemű iparművészeti tárgyakat, modern épület, díszítő szobrászmunkákat, terakotta, kő, gipsz, cement, stb. anyagokból, és azok javítását elvállalja legolcsóbb árért. 4407

Maidt és Schrod

angol ural divat és fehérnemű különlegességek üzlete

Arad, Andrássy-tér 17.

(Reinhardt-ház.)

Ajánljuk dusan felszerelt áruraktárunkat, hol valódi panamakalapok 13 kor-tól. Girárdi kalapok 2 koronától divat mellények nagy választékban I-a fehér és színes ingek 3. 50 kor-tól, gallérok a legdivatosabb formákban. Hariányák, kesztyűk, 2168 gummi, eső és porköpenyek nagy választékban.

Szolid kiszolgálás! Városi és megyei telefon 765. Szabott árak

Legszebb ernyők! Legjobb fűzők!**Varga D. Daninál** kaphatók
Arad, Andrásy-tér 20. sz.

Ernyő javítások és áthuzások pontosan és gyorsan készíttetnek.

Deréktűzők méret után a legújabb formákban.

Apró hirdetések.

Minden szó 4 fillér, vastagabb betűvel 6 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden szó 4 fillér, feltűnőbb szedéssel 8 fillér. A vastagabb betűkkel kivánt szavak a kéziratban aláhúzással jelzendőek.

ZálogházbólKiváló arany, ezüst- és gyémánt-árakat vesz és elad. **Farkas Streicher** Arad, Tökölly-tér 1. 2374**Kiadó**

4 szoba, fürdő-szoba, összes mellékhelyiségekkel, villany-világítással ellátott, teljesen külön álló földszintes lakás azonnal, vagy május hó 1-re. Ugyanott egy utcai bejáratral, száraz világos műhely, vagy raktárhelyiség kiadó. Hasszinger-utca 5. sz. 2346

Kiadó

Belvárosban új házban két négy szobás modern lakás, parkirozott udvarra néző terasszal novemberre. Elő, fürdő és két szobából álló kerti lakás is kiadó. Telefon 464. 2273

2 szobás lakások

Nádor-utca 14. szám alatt kiadók. 2350

Két intelligens fiú

tanulónak felvétetik azonnal, vagy az iskolák végeztével. Dürr Gusztáv csemege, fűszer, ásványvíz kereskedésében Aradon. 2225

Kerpel Jzso

ajánlja 100,000 kötetes kölcsönkönyvtárát, melyben minden újdonság azonnal kapható. 30.000 kötetes zenemű-kölcsönző intézet. Előnyös vidéki bérlet zeneművekre és könyvekre. Vesznek egész könyvtárakat és hangjegyeket legmagasabb áron. Üzleti könyvek, u. m. strazzák, naplók, stb. gyári raktára. Bonyilvánartási ívek készlete. A Révai Lexikon részletfizetésre is kapható. Kerpel Jzso könyv- és papirkereskedése Aradon. 1451

Kiadók

háromszobás új lakások Gróf Károlyi-utca 14. szám alatt. Bővebbet ugyanott. 2345

Jrodal teendőkből

jártas leány felvétetik. Ajánlatok a kiadóba „Ügyes” jellegre kéretnek. 2367

Keresünk vételre

modern könyveket, egész könyvtárakat. Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad, Andrásy-tér 16. Monarch írógép. Képviseletből visszamaradt teljesen új 650 K helyett 500 korona. 555

Eladó

kitűnő minőségű bor 1909. évből 23 hektoliter és 1910. évből 60 hektoliter Kreidler Lipót urnál Ujszentanna, Aradi-ut 965. sz. 2326

Málna szörpötlegfinomabb minőséget 5 kilogrammos kannában 7 $\frac{1}{2}$ koronáért bérmentve küld Gyógyszertár Nagyhalmágyon. 2203**Egy jóforgalmu**

borbély- és fodrász-üzlet azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2322

Eladó modern magánház

Kapa-utca 45/b. szép úri lakással, villany, vízvezeték, árnyas udvar, kert természetlővel, fiatal gyümölcs fákkal. Értekezhetni a déli órákban 3-ig ugyanott. 2120

Centrumban

uri emberek kitűnő ebéd, vacsorakosztot kaphatnak. Családok házonkívül. Egy alig használt kerékpár eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2321

Gyorokon

a község háza mellett egy péküzlet kemencével azonnal kiadó. Cim Kovács Gusztáv, Erzsébet-utca 23. szám. 2342

Kerestetik azonnalra

egy modern 3-4 szobás lakás, fürdőszoba és minden mellékhelyiséggel együtt. Ajánlatok N. M. jellegre a kiadóhivatalba kéretnek.

Eladó

egy jóforgalmu kávéház Eleken, a főtéren. Közlebbi információval szolgál a tulajdonos: Strifler János Korona-vendéglős. 2359

Pénzbeszedő

vagy házfelügyelői állást keres egy józan életű ember, aki 10 évig volt nagyobb banknál, több szakmába szakértő és óvadékkal rendelkezik. Cim a kiadóhivatalban. 2363

Eladó

használt dupla és szimpla ajtók és ablakok. Simonyi-u. 6. 2370

Egy négy polgárit

végzett fiatal ember megfelelő állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 2365

Kiadó

különbejáratu féregmentes butorozott szoba azonnal. Simonyi-u. 6. 2370

25 métermáza

fehér, tiszta, nyuzott, száraz kosárvessző eladó. Róth Lipótnénál Kaproncza u. p. Marosborsa. 2362

Mosást, vasalást

elfogadok, házhoz is elmegyek Mátyás Ilona Kinizsi-u. 2. sz. 2369

A Fáblán László-utcában

levő sarokház a melléképülettel együtt eladó. — Értekezhetni Licker Viktor tulajdonossal Vajdahunyadon. 2364

Használt fedeles hintót

jó karban keresek megvételre ugyszintén 2 lóra szerszámot. Cim a kiadóhivatalban. 2372

4 szobás lakás

a kiserdő közelében elhelyezés végett augusztus 1-ére kiadó. Cim a kiadóhivatalban. 2373

Használt**ó l o m**
megvételre kerestetik

2537—1911. pm.

Hirdetmény

Mint hogy a m. kir. földmivélségi miniszter ur 40512/VI. 2.-1911. sz. alatt I. évi április hó 26-án kelt határozatával a Gábor-dűllőben létesítendő mezei közös dűllőt céljaira a kisajátítási jogot Dobró Pál aradi lakos tulajdonát képező s az aradi 5617. sz. tjkvben 6461/a. hrsz. alatt felvett ingatlanra engedélyezte, Arad sz. kir. város közgazgatási bizottsága a 307/1911. sz. alatt kiadott határozatával a kisajátítási eljárást az 1881. évi XL. t.-c. 32. §-a értelmében elrendelte, a kisajátítási eljárás foganatosítására Steinhardt Mór elnökléte alatt Rosenberg Miksa dr., Szántay Béla és Angel István tagokból álló bizottságot kiküldötte és a kisajátítás és kártalanítás tárgyalására határnapul 1911. év június hó 21-ik napjának délelőtti 10 óráját Aradon, a városháza tanácsstermébe kitűzte, ennél fogva a kisajátítási tervet és összeírást 1911. május 28-tól 1911. június hó 18-ig terjedő 15 napi közzemlére saját hivatalos helyiségemben kiteszem, a kitűzött tárgyalásra az érdekelt feleket ezen hirdetmény-nel megidézem.

A kisajátítási terv és összeírást hivatalomban a hivatalos órák alatt betekinthetők.

A tárgyaláson minden tulajdonosnak jogában áll a kisajátítási terv ellen s a felajánlott ár ellen felszólalni és kifogásait jegyzőkönyvbe vétetni. A megjelenés elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

A kisajátítás felett a kiküldött bizottság akkor is érdemlegesen határoz, ha az érdekeltek közül a tárgyaláson senki sem jelenik meg. Arad, 1911. május hó 24-én.

Varjassy,
polgármester.**Nagymennyiségű maculatura**

jutányos áron

eladó.

354. és 460—1911. végreh. szám.

Együttes**árverési hirdetmény.**

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbírósnak 1911. évi Sp. II. 164/3. számú végzése következtében Dr. Rosenberg Miksa továbbá Dr. Berger Rezső ügyvéd által képviselt Domán Ignác és Cser József javára 64 k. 1030 k. 37 f. s jár. erejéig 1911. évi március hó 20-án és 1910. évi november 11-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 14260 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: malomberendezések, olajmotor, gőzcséplő nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a borosjenői kir. járásbírósnak 1911. évi V. 257 és 1910. V. 581. számú végzése folytán 64 és 1030 kor. 37 fill. tőkekövetelés, ennek 1911. és 1910. évi szept. és július hó 1 és 31 napjától járó 5—6% kamatai és eddig összesen 58 korona és 102 kor. 28 és 38 fillérben bíróilag mármegállapított költségek erejéig, Kurtakéren, folytatólag Tauczon a gőzmalomban leendő megtartására 1911. évi május hó 29-ik napjának délelőtti 8 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Borosjenőn, 1911. évi május hó 8. napján.

Nagy,
kir. bir. végrehajtó.

2371

Versenyen kívüli árak!

Selyem tafet-szoknya minden színben 5 50
Moire selyem-szoknya 3 90
Mosó alsószoknyák minden színben 1 60

Reformfűzők 3 50

Nyári keztyűk 20 krajcártól feljebb.

Remek szép réz karnis 1 75

a kirakatban látható. ::

Vitrage rud 15, 18, 25 krajcár.

Csipke-maradékok félárban.

Fehér, fekete, kreme, drapp csipkék és betetek 50% áreszállítással kiárulva, amíg ezen készlet tart. — Megtekinthető vételkenyszer nélkül.

Jól mosható ruhavásznak, remek színek, piros fehér és fekete is, métere 35 krajcár. Mosó delainek és cretonok legujabb mintákban 30 krajcártól feljebb. Selyem batisztok, 150 minta, olyan mint a valódi selyem, métere 50 krajcár.

Feltűnő olcsóság! női hosszú lüszterköppeny, tegethof, szürke és fekete színben 6 50 frt. Finomabb 8—9 frt.

Kérem a kirakatokat megtekinteni :: ::

1901

Női ingek, corsettek, nadrágok és szoknyák csiffonból és batisztból nagy választékban.

Kiszolgáláshoz 1 ügyes leány ajánlatát kérem. — Tanulók 20 K. fizetéssel felvétetnek, csakis jobb családból.

Női- és leányka napernyők minden nap érkeznek.

HOFFMANN SÁNDOR

ARADON, SZINHÁZ-ÉPÜLET.

DISZMŰMUNKÁK

MONTIROZÁSOK

ÍRÓMAPPÁK.

TELEFON 151. SZ.

ARADI NYOMDA
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KÖNYVKÖTÉSZETE

ARADON A CEMÉRI VASÚTAK PALOTÁJÁN

ÁRULUNK A LEGKÖZNEVESEBB
PEKEL FELSZEREL

KÖNYVKÖTÉSZETEINKET,
MOL A LEGREGBB SZERŐZÉSSEL

MOLNA A LEGREGBB SZERŐZÉSSEL
DISZTŐZÉSSEL KÖNYV KÖTÉSZEK

DISZDOBOZÓK

FÉNYKÉPTARTÓK

AMATŐR KÖTÉS.